REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
GALERIA NAȚIONALĂ
Ж
Arta veche romaneasca :
MOLDOVA · ȚARA ROMÂNEASCĂ ·
TRANSILVANIA - SECOLELE X — XVIII
Arta românească moderna și con» temperano
<—n

arta plastica
REVISTĂ EDITATĂ DE COMITETUL DE STAT PENTRU CULTURĂ Șl ARTĂ Șl UNIUNEA ARTIȘTILOR PLASTICI
I

III IИIIIIII llllllllll

C0016853   OGDAN: Muncitoare — ulei
.ARAGEA: Fiit-brumos visînd (fragment) — piatră

I
Fotografii: FLORIN DRAGU tehnica: SANDA GUSTI
• Prezentare artistici: RADU VELLUDA · Prezentare
Colegiul redacțional. Corncliu Baba, Brăduț Covaliu, Mihai Dam redactor șef adjunct, Mîrcea Deac, Ion Irimescu, Ovidiu Maitec, Jules Perahîm, Paul Peirescu, Eugen Popa, Mircea Popescu. Ion Vlasiu redactor șef
HENRI CATARGI. Portret — ulei

Întreaga țară trăiește sub impresia profunda a recentelor și inflăcăratelor dezbateri din zilele memorabile ale Congresului al IX~lea al Partidului Comunist Român și ale sesiunii Marii Adunări Naționale, evenimente care au marcat în v:ața partidului și poporului nostru momente istorice de o covîrșitoare importanța. « Triumful deplin

al socialismului la orașe și sate, lichidarea pentru totdeauna a exploatării omului de către om reprezintă cea mai mare victorie politică a partidului nostru după cucerirea puterii ; ea întruchipează înfăptuirea visurilor pentru care au luptat și s-au Jertfit cei mai buni fii ai clasei muncitoare, ai poporului român» — se subliniază în Raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prezentat de secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al IX-lea.

Înfățișînd, într-o riguroasă analiză științifică, succesele oamenilor muncii în perioada dintre cele două congrese și a planului șesenal, Raportul a arătat, în mod concret, transformările fundamentale care au schimbat din temelie fața materială și spirituală a țării, elaborînd totodată noi sarcini de viitor, oglindite în Directivele de dezvoltare a României socialiste în următorii cinci ani.

Concluziile care se desprind din analiza documentelor Congresului al IX-lea al partidului constituie și pentru noi artiștii un prețios și înălțător îndemn la o sporită responsabilitate civică și artistică. Ideile profunde și clarvăzătoare cuprinse în Raportul la Congres, privind rolul și semnificația artei în socialism, se cer dezbătute în cadrul colectivității noastre — Uniunea Artiștilor Plastici — pentru a le înțelege și însuși în structura lor intimă, în vederea concretizării lor în opere de artă demne de măreția eroică a timpurilor pe care le trăim.

Constituția Republicii Socialiste România, votată într-o atmosferă de entuziasm general și optimism înălțător, în ajunul celei de-a XXI-a aniversări a eliberării, a insuflat tuturor cetățenilor țării un sentiment de legitimă mîndrie patriotică, la baza căruia se află hotărîrea fiecăruia de a lua parte la înfăptuirea legii fundamentale a statului, la întărirea și apărarea lui, În textele ei, fiecare cetățean își găsește locul și încadrarea ca factor activ al societății socialiste, într-o organizație colectivă și obștească care-i asigură posibilități multiple de manifestare în orice domeniu de activitate. Astfel, în articolul 27, titlul II, se spune: «Cetățenii Republicii Socialiste România au dreptul de a se asocia în organizații sindicale, cooperatiste, de tineret, de femei, social-culturale, în uniuni de creație, asociații științifice, tehnice, sportive precum și în alte organizații obștești. Statul sprijină activitatea organizațiilor de masă și obștești, crează condiții pentru dezvoltarea bazei materiale a acestor organizații și ocrotește patrimoniul lor potrivit legii. Organizațiile de masă și obștești asigură larga participare a maselor populare la viața politică, economică, socială, culturală a Republicii Socialiste România și la exercitarea controlului obștesc — expresie a democratismului orînduirii socialiste. Prin organizațiile de masă și obștești, Partidul Comunist Român înfăptuiește o legătură organizată cu clasa muncitoare, țărănimea, intelectuali-
tatea și celelalte categorii de oameni ai muncii, le mobilizează în lupta pentru desăvîrsirea construcției socialismului ».

• Í

încadrarea organizațiilor culturale de artă și știință alături de celelalte organizații obștești confirmă în mod clar și peremptoriu rolul deosebit, de mare cinste, pe care statul nostru socialist il acordă creatorilor în general în construcția estetică a vieții noi.

«

înființată în anii puterii populare, Uniunea Artiștilor Plastici desfășoară o activitate amplă, variată, ale cărei roade se bucură de apreciere în țară, făcînd să crească prestigiul culturii românești in

ansamblul culturii și civilizației mondiale. Creind în cele mai bune condiții de dezvoltare, artiștii noștri, angajați în pioc=зи! desăvîrsirii construcției socialismului în tara noastră, au dat dovadă de devo-9 9 9 r
tament și dragoste pentru cultura și viața nouă a patriei. Artiști de toate vîrstele, uniți în frontul creator al unei unice generații socialiste, se străduiesc să exprime în creara lor universul de gîndire și simțire al omului nou. Arta monumentală — expresie plenară a umanismului socialist — cunoaște, alături de sculptura monumentală, artele decorative, grafica — genuri puțin cultivate în trecut — o mare înflorire, constituind laolaltă cîmpul vast de manifestare creatoare a talentelor, precum și variate și fecunde modalități de satisîacere a setei de frumos a maselor. Rețeaua tot mai largă a muzeelor de artă, deschise nu numai în orașele țării, ci și în mediul sădesc, numeroasele expoziții permanente și temporare, mișcarea artistică de amatori sînt forme active și eficiente de educație estetică a oamenilor muncii.
Este firesc ca în aceste condiții de dezvoltare a artei, responsabilitatea artiștilor și criticilor să crească potrivit exigențelor estetice pe care Ie impun în egală măsură nivelul din ce în ce mai ridicat al gustului public și înalta apreciere a artei noastre pe toate meridianele lumii. încorporarea și continuarea, pe o treaptă superioară, a tradiției naționale în arta noastră contemporană» se cuvin analizate în studii menite să pună în lumină contribuția originală a artei românești în ansamblul culturii universale. în acest sens, elaborarea tratatului de istoria artei românești se impune ca o necesitate de prim ordin. De asemenea, critica de artă mai are încă un cuvînt de spus în definirea punctului de vedere principial, marxist-leninist, în diversele probleme actuale ale creației, în educația estetica» în conturarea profilului artei noastre moderne. Și, aflîndu-ne la acest capitol al sarcinilor ce se desprind pentru noi din Documentele Congresului, nu puvem să nu amintim că în arta noastră mai există încă multe pete albe al căror loc va trebui ocupat cu opere carc să vorbească despre momentele importante din istoria patriei noastre, despre munca viguroasă și optimistă a poporului.
In aceste zile de împliniri și perspective cu care pășim în al treilea deceniu, poporul nostru înscrie cea mai frumoasă pagină a istoriei lui milenare, dînd patrie: o demnitate și o strălucire necunoscute niciodată în trecut. Este datoria noastră a creatorilor, de a exprima artistic această demnitate.

ION JALEA

SEMNIFICAȚIA

MIHAI RUSO J Țărâna — ulei

NICOLAE ENEA; Sculptură în lemn

UNOR MANIFESTĂRI

ION FRUNZETTI

La Muzeul de Arta al Republicii, în parterul rezervat artei contemporane, ca și in sălile casei de cultură a uzinelor « Republica » — « 23 August », s-au organizat in cinstea celui de-al IX-lea Congres al P.C.R. expoziții de arta plastică, pictura și sculptura predominînd, în același timp în care, la Casa de cultură a raionului g Tudcr Vladimirescu », o expoziție prevalent grafică adăuga anualei de stat de grafică din sălile Muzeului Simu numeroase piese de inspirație tematică legată de actualitate, și simple mărturii lirice în alb și negru. Culoarea, ca și volumul, ca și linia, fiecare avîndu-și limbajul său,

concurau in aceste expoziții concomitente să celebreze una din victoi iile conștiinței cetățenești a artiștilor acestei
•   ț   *   r   »
țări. Dacă expoziția din Palatul Republicii avea mai mult un rost recapitulativ, înfățișând antologic creația ultimilor doi-trei ani, despre configurația căreia am mai avut prilejul să scriem în coloanele «Artei Plastice », iar despre recolta recentă a graficienilor noștri cititorii pot găsi în același număr al revistei o dare de seamă, expoziția care ni s-a părut a fi cu adevărat noutatea anului, este cea de la « Republica », Fără a avea un caracter festiv, în participarea fiecăruia din expozanți se simte fervoarea, unei conștiințe a momentului important din viața patriei, pe care-l reflectă in felul ei fiecare operă : tipul de integrare a realității noi în conștiințe se revelează sub multi-Ì ·   f
tudinca luxuriantă a modalităților personale de expre
sie. Este vorba de o artă echilibrată, reductibilă la ecuații sufletești in care semnul general al rezultatelor confruntării insului cu epoca este cel ροζ ti/. Am rnaî avut prilejul să vorbim, în alte rînduri, oe felul în care adeziunea la valorile noului s-a produs în cazul artiștilor din generațiile mai vîrstnice.
Înnoirea unor artiști ca Alexandru Ciucurencu, ce dă azi prevalență epicului și monumentalului în cadrul picturii sale de șevalet, fără să renunțe la valențele lirice, reajustarea vechilor metode de nobilă intelectualizare a imaginii, sensibilă în egală măsură, la Henri Catargi, aprofundarea dramatică a lăuntrului omenesc în pictura, semnificativă și definitorie pentru psihicul constituit pe valori de adîncime, pe care o
practica Corneliu Baba, euforia receptării optimiste a vieții la Lucian Grigorescu, sînt trăsături care se verifică și în expunerea actuală, cu egală intensitate. Ca să nu mai vorbim de valabilitatea mai contemporanei ca orlcînd arte a lui Ghiață, ale cărui moduri stilistice slnt sincrone cu întreagă veșnicia spiritului acestui popor, de milenii artist.
Am avut prilejul să catagrafiem de asemenea ceea co c nou șl ceea ce continuă tradiția în pictura, figurativă in fond, dar cu aparențe de limbaj abstract, a Iul Eugen Popa, dintre artiștii generațiilor formate In anii putorii populare, care încearcă să folosească din arta actuală a lumii întregi, tot ce însemnează clștig In expresie, fără să renunțe la veridicitatea
CONSTANTIN BLENDEAt Asistență medicală — ulei
NATALIA MATEI: Greviști — gravură în lemn
VALER. CHENDE: Imn - piatră
9
viziunii și la sublinierea conținutului prin forma nouă, niciodată acceptată de dragul formei.
În același sens, al căutării inovației grefate pe necesități expresive, artiștii tineri, îneîntați de modernitatea folclorului decorativ românesc, pe care-l analizează inteligent și-l disecă în procedee constitutive tipice, caută aplicarea lecției desprinse din contactul cu arta noastră populară, la examenele de contemporaneitate pe care propria lor artă își propune să le treacă. Ion Pacea, Ion bițan, Ion Gheorghlu (Alin), sînt de mai mulți ani viorile prime ale orchestrei noii generații, de 40 de ani, soliști de merit (cînd expun în afara colectivelor) și susținători de nădejde ai partiturii ansamblului, la care țin. Valoare
LIGIA MACQVEl: Fereastra cu flori — ulei

categorială arc pentru arta tuturor tinerilor această afirmare a continuității față de folclor, această desfășurare omoloagă a crengilor noi și bogate, descriind în spațiul nou, actual, traiectorii identice acelora, de mult fixate în spațiul subteran al culturii noastre, ce reprezintă rădăcinile populare ale acestui organism viu : arta unitară românească. Plantă a solului acestuia, arbore bine împlîntat în terenul fertil al conștiinței colective, arta noastră se refuză aventurii, arbitrarului modelor și absurdului.
M-am întrebat, umblînd prin aceste săli, cînd, în ce perioadă a Istoriei României, s-ar mai fi putut Ivi atîția artiști laolaltă, ar mal fi putut să-și dezvolte talentele atîția fii ai poporului acestuia, înzestrat de natură cu harul de a cìnta frumusețile vieții pe limba tuturor altelor? Cine șl unde a mal întîlnit
- - - · - –
t-–

1. AUREL DINCĂi Țărancă cu grîu (fragment) – ghips Z ALEXANDRA POPA JALEA; Pline bună - litografie 3» FLORIN NICULIU: Parcul uzinei – ulei
4, ILIE PAVEL: Gazometrul Onești-Borzcștl – ulei
DORU POPOVICI : Liniște – travertin
BRĂDUȚ COVALIU ; Peíjaj petrolifer – ulei
DOINA LIGi Oțclar – ghipe patinat
*

atîtca valori» în germene ori ajunse la maturitate, atîtca variate moduri de expresie, atîtea înfloritoare imaginații creatoare, găsindu-și făgașul firesc în iscodirea unor realități ce se impun de la sine unui cîntec encomiastic? Descătușarea energiilor poporului se manifestă din plin și în artă. M-am mai întrebat, parcurglnd panourile, dacă istoria artei românești va putea reține și asimila, ori va trebui să elimine și să uite, opere și nume din aceste expoziții. Dacă vom avea o rubrica în istoria sculpturii noastre unde, după Valbudea, Georgescu, Paciurea și Brân-cuși, după jalea, Medrea, Han și Ladea, Irimescu, Anghel și Ion Grigore Popovici, Ion Vlasiu și Ion Vlad, să se înscrie numele celor ce expun aici, la «Republica», în 1965, douăzeci și unu de ani după Eliberare. Dar «Victoria» lui Paul Vasilescu, « Oțe-larul » Liei Doina, «Țăranca» lui Gheorghe lliescu, « Imnul » de piatră al lui Vaier Chende, « Constructorii » lui Constantin Lucaci, «Capul» lui Victor Roman sau «Jocul fericit» al lui Alexandru Gheor-ghiță sînt ele apariții asemeni efemeridelor, menite unei vieți de ore sau zile, ori sînt butașii noi ai coardelor vînjoase, din vița de viță cu adevărat, a artei noastre statuare? Cum ar putea Istoria sculpturii românești să nu înregistreze zguduitorul eveniment
II
MARA BÂSCA NELEANU t Toma Alimoș – ghips
ILEANA RADULESCUî Peisaj din parcul 23 August – ulol

CONSTANTIN DIPȘE; Baia Mare azi - ulei
LIA SZASZ■: Compescaria – tehnică mixtă pe pînzà

CONSTANTIN LUCACI: Constructorii – piatră
GHEORGHE IVANCENCO: Vedere din Piatra-Neamç – tu?
marcat în portretistică de « Bacovia » ai lui Constantin Popovici, operă capabilă să țină pasul cu cele mai valoroase lucrări portretistice din arta românească a trecutului, și din arta prezentului întregii lumi ?

Un « Peisaj petrolifer » ca al lui Brăduț Covaliu, tînăr de mult înnumărat printre artiștii de valoare, va fi, ca multe din ope<-ele lui, parte integrantă a fondului de aur al picturii românești. După cum și autoportretul cu grîul încolțit în palmeai lui Constantin Piliuță ; stringența melodică a cromatismului, elipsa mijloacelor, poezia intensă a vieții lăuntrice, pateticul fără ostentație al omului care se dăruie germenilor îndrăgiți ai viitorului, . . . toate sînt de posedat al dragostei de artă.
Chiar și cele mai puțin evidente, mai puțin strigătoare reușite, vor fi considerate vrednice de studiat și de expus, drept producții artistice cu valoare prognostica pentru arta noastră de azi: un simplu peisaj din Cișmigiu, opera lui Afane Teodoreanu, surprinzător de viguros în înnoirea lui recentă, ce se revendică de la viziunea regretatului ‘/asile Popescu, este dezvoltarea unui filon de lirism optimist pur, propriu artiștilor îndrăgostiți de viață ai vremii noastre. Cine n-ar recunoaște în copiii « Cartierului Floreasca », pictați de Lia Szasz» o imagine a vieții actuale? Narație pură, «Blocurile pe malul lacului »» semnate de Sanda Nițescu, constituie o narație cu clemente contemporane, vădite nu numai în temă. Intr-un simplu « Peisaj nocturn », Viorica llie reușește sa sugere, bicrom, prin negru și roz* atmosfera orașului socialist, după cum Rodiră Marlnesc.u în « Lan și fabrici » rurprinde specificul noului în peisajul, agricol și industrial totodată. Nici « Primăvara » Antoanetei Binder, nici «Floarea soarelui» Gmei Hagiu Poț>a nu sînt înafara sentimentului de mare echilibru vital, dominant la oamenii epocii noastre. Văd că citez, de-un timp, numai pictorițe. Cite femei pictor din trecut puteau rivaliza la noi, ca vigoare în expresie, cu colegii lor pictori, cum este evident că țin acestea pasul? Chiar portretistele: Sultana Maîtec cu excelentul ei cap de femeie, sau

1. ILEANA MICODIMÍ Școală noua — litografìe
2. PAVEL CODIȚĂ : Chimia în industrie — tehnici mixti pe pînzi

3» MIHAI DANU : Natură statică — ulei

4. HUNIADY LASZLO: Fată cu struguri — tablă sudată
5. MALA ZAMFIRESCU BEDIVAN : Pregătit» de serbare — ulei

Georgeta Ndpâruș, vădesc, orîcît de diferite formulări le-ar prilejui tema aceasta străveche și sobră, rigori cerebrale și senzualități de o nobilă reținere, vrednice de memorat ca opere ale epocii noastre de cumpănire și echilibrare a omului. Unde se pot vedea, alăturate pe panouri vecine, probe de umorul inteligent al « Portretului de femeie » semnat de Vasile Colmare, și de sobră, adîncă rezonanță psihică a organizaț ii spațiului diurn, ca în Peisajul lui G/ieorghe locob (acest atit de sincer și personal urmăritor al propriilor sale meandre sufletești prin catalizatorii lumii văzute), este semn că de «egalizare forțată»
nu poate fi bănuită epoca aceasta, generoasă cu toace individualitățile, pe care doar le îmbie la firească integrare, Grafismul savant al lui //ie Pavel din « Gazo-metrul de la Borzești », unde schela roșie își întinde trama pe toată textura spațiului văzut, relevă o nouă adaptare a scării metrice personale a insului, la dimensiunile noilor spații, industriale și urbane, impuse de socializarea vieții economice, de generosul elan spre mai bine în muncă și în viața. Este do mirare că sentimentului acestuia spațial îl rimează, atît de bine genuina capacitate de a resimți natura, a unor pictori ca Viorel Mărgineanu, Paul Gherasim,

Florin Niculiu, Ion Sălișteanu, și atîția alții, pentru care a gîndi spațial alveolele formei și a gîndi concret formele, volumele, se rezolvă prin peisajul, filtrat intelectual și sensibil totodată.
N-am să pot cuprinde bogăția acestor manifestări, — modeste în fond, cu toată opulența lor, — față de bogăția creației artiștilor noștri de azi. Am omis pe mulți, poate dintre cei de primă mărime chiar: epoca în care s-au născut, în grafică un Octav Grigo-rescu, do pildă, pe lîngă pictorii și sculptorii pomeniți mal sus, are de ce să se încreadă în viitorul artei noastre.
Pentru cel care a urmărit prezența graficii românești în ultimii ani, actuala expoziție e un prilej de confirmări și, uneori, (de ce n-am spune-o?) de nedumeriri. Se deslușește în numeroase lucrări prezentate aci, strădania de a cuprinde un orizonc larg, de a tălmăci prezentul în imagini elocvente, de a găsi acele accente care să confere operelor personalitate și substanță. în același timp, însă, o anume fetișizare a originalității determină ezitări stilistice, o imprecizie, pe alocurea foarte evidentă în tălmăcirea temelor.
Din capul locului, cred că se impune o precizare. Un articol din « Contemporanul », semnat de Mircea Deac, ridica problema necesității de a se organiza un « salon de alb-negru », întrucît, așa cum se înțelege din articolul citat, grafica ar fi primejduită de tot mai stăruitoare? orientare a unui număr de artiști spre utilizarea culorii. Personal» nu sînt adept al acestei delimitări categorice a genurilor. Cu atît mai mult cu cît constatarea Iui Mircea Deac e adevărată;
DAN GRIGORESCU
dar propunerea sa nu ține seama, chiar în interiorul propriei logici, de fireasca dezvoltare a artei. E ca șl cum» cu cinci sute de ani în urmă, s-ar fi respins pictura în ulei pentru ca ar fi contravenit obișnuinței ci adiționale, sau s-ar reclama organizarea unui « salon de sculptură » care sa excludă materialele mai noi, metalul și sticla, de pildă. Desenul și gravura coloiată sînt atît da vechi, încît ar părea foarte ciudat
CONSTANTIN PLĂCINTĂ: Din ciclul « Bacovieпe », Serenada muncitorului — desen în tu?
FLORIN CIUBOTARII: Primăvară — xilogravură
dacă azi Ii s-ar refuza dreptul de cetate în grafică. Florentinii din secolul XV> cînd au creat sanguina, Filippo Lippi cînd desena pe hîrtie colorată, francezii din secolul XVIII (îndeosebi Watteau) cînd folosea procedeul numit « trois crayons », nu se gîndeau ca fac altceva decît grafică. De altminteri, un cercetător de înalt prestigiu, Maurice Serullaz, nu șovăie să includă pastelul, acuarela și guașa în tehnicile graficii. Fără îndoială, un salon de «alb-negru » ar fi interesant, dar nu pentru că aceasta ar fi unica posibilitate de realizare a graficii. Dimpotrivă. Mi se pare că tocmai varietatea tehnicilor este una dintre caracteristicile cele mai vrednice de luat in seamă în actuala expoziție. Ea dovedește o preocupare a creatorilor de a reconstitui pe plan artistic, cu mijloace diverse, multitudinea aspectelor pe care le oferă viața noastră contemporană.
Recunoști, de pildă, în lirica fină, de o firească eleganță a Floricăi Cordescu, înfioratul cîntec al primăverii, simbolic evocată într-un desen plin de poezie, inteligent construit. Și regreți încă o dată dispariția acestui talent lucid, a omului cultivat și sensibil, care, așa cum o dovedesc desenele din expoziție, se afla într-un moment rodnic al creație! sale.
Virtuțile efectelor de alb-negru sînt păstrate șl în laviurile dense ale lui Vîncențiu Grigorescu ; artistul sugerează surprinzător culoarea

(ca în Râsàrít de soare, de o tumultoasă măreție). Ml se pare, însă, că plutește pe deasupra lucrărilor sale o anume primejdie de circumscriere la o tematică prea îngustă pentru forțele graficianului, în același sens ml se pare că ar trebui discutate unele dintre lucrările lui Paul Ordos, la care (așa cum am mal avut prilejul
MALA ZAMFIRESCU BEDIVAN : Taraf - linogravurá
TRAIAN BRĂDEAN : Bărbat din Drăguș — tuș
VASILE DOBRIAN : Clepsidra — xilogravură
/
s-o semnalez), desenul unduios, plin de finețe, tinde să capete un sunet minor, lipsit de acea rezonanță
adîncă pe care o ascultam, nu de mult, în lucrările dedicate « Vieții noi în Oaș », în acel memorabil «Gorun» sau în «Miner».
La celălalt rapsod al Maramureșului, Vaslle Kazar, mi se pare că asistăm la un elect de a organiza cu precizie o armătură Interioară a desenului. Lucrările sale, parcă mal puțin aspre decît în urmă cu un an sau doi, trădează tendința unei exprimări mal limpezi, mai lizibile. Aglomerate încă, ele cuprind, însă, un dramatism rostit cu mal multă claritate (ca în acel
amplu « Memento ») ; evident, efortul acesta de limpezire a mesajului nu a dat încă ultimele salo roade, dar el prevestește o stabilizare a graficii Iul Kazar în teritoriul unei expresivități plina de forță.
Aglomerarea nu e, bineînțeles, prin sine însăși o tară a desenului. O demonstrează Octav Grlgorescu și în actuala expoziție, în « Frontispiciul » care se încheagă cu atîta elan, ca în xllografillc vechilor noastre tipărituri, în arta Iul, se croază un echilibru între ansamblul dens șl detaliul desenat cu siguranță șl grație, O demonstrează șl Valentin Popa în « Ilustra
țiile » sale la Creangă, alcătuind cu minuție ritmuri de alb și de negru. într-o suprafață strict organizată, plină, însă de vervă. Sau Aurel Cojan, la care fuga șerpuitoare a liniilor sugerează o atmosferă plină de poezie. Marcel Chirnoaga. însă (la care parcă se deslușește sugestia artei lui Octav Grlgorescu), ai impresia că lucrează împotriva propriului său temperament. Cînd subliniam valoarea ciclului « împotriva fascismului » nu neglijam aglomerările da linii și de tente din acele compoziții. Dar acolo, ele se opreau în sensul unor sublinieri viguroase ale, volumelor, a evidențierii unor înțelesuri politice profunde. De
ETHEL LUCACI BÂIAȘ: Pești - xilogravură
RONI NOEL: Viață nouă — tușuri colorate
EMILIA BOBOIA : Gura lumii — xilogravură
data aceasta, Chirnoagă abordează o linie elegantă, dar cu o grație cam firavă, străină, parcă, de aceea firească din cunoscutul său « Mînz », de pildă.
Și Gheorghe Boțan pare sa se afle, în momentul de față, la o răspîntie hotărîtoare. Urmărind o expresie mai sintetică, el nu depășește, însă, un anumit hieratism, imaginea e lipsită de lapidarul energic din realizările sale mai vechi, din ciclul dedicat chimiei, de pildă. Acolo, suprafața era organizată într-un ritm amplu, dinamic, fără a împieca asupra detaliilor expresive. De data aceasta, imaginea e mal puțin clară, în ciuda forței pe care o sugerează unele lucrări, de pildă acel grup monolit de muncitori, Impresionant în ansamblu, dar parcă prea greoi, fără
elevația spirituală din mai vechile compoziții ale lui Botan.

E adevărat cá dominanta expoziției este, sub raport tehnic, culoarea. Dar nu putem scoate din cuprinsul graficii excelentele poeme lirice ale lui Dobrian, de o autentică plasticitate» numai pentru că nu sînt realizate în alb-negru. Artistul știe să reconstituie, în ritmuri strînse, un întreg univers al sentimentelor. O pată imprevizibilă de culoare dă prețiozitate contururilor, smulge sunete ample, vibrante. Sau măștile prezentate de Mariana Petrașcu, urmînd rafinamentul artei populare. Artista nu s-a oprit la burlescul care-l Impresionează, de obicei, pe privitorii prea grăbiți; ea a descoperit conținutul dramatic al măștilor care vin de departe, din fondul ancestral al culturii noastre.
De altminteri, exista în expoziție numeroase opere care atestă frecventarea tradițiilor populare. Alături de Octav Grigorescu sau Mariana Petrașcu, se mai pot cita alți graficieni a căror creație se desfășoară pe linia asimilării artei folclorice, a inspirației din această creație majoră. Evident, nu ne limităm la acea preluare directă a motivului decorativ, a formei exterioare; e, aici, o problemă, așa cum se știe» mal complexă. Dacă Eugenia Dumitrașcu își intitulează, de pildă, o lucrare « Smalțuri »» evocînd cromatica populară, nu e un argument suficient pentru a vorbi despre preluarea și a unor elemente de atmo-

sfera folclorica. Introducînd învolburările, mai degrabă de tacuu/ă suprarealistă, în acest univers al creației populare, artista crează un hibrid. (De altminteri, graficiană însăși demonstrează că ezită încă între decorativul liniar al simplificărilor folclorice, ca în lucrarea « Deoânînd », și această expresie, de fapt
•   r
fa fel de exterioară, a cromaticii fără aderență la adevărate, rezonanță populară).
La fel de puțin aprofundată mi s-a părut sugestia populară la Elena Bronkkl, unde desenul (dc altminteri precis și de o anume eleganță) e solicitat numai în sensul unui hieratism cum artificial, pur decorativ. Surprinzătoare este simplificarea operată de Florin Ciubotaru într-o lucrare cum e «Viață», unde amintirile folclorice și sugestia shakespeariana (Izzorind, parcă, din celebrul monolog al lui Jacques Melancolicul) se sudează 'n chin lerlcit, reallzînd o autentică artă de sugestie. Sau la Anton Porrusl,
unde xilografìa populară a fertilizat o gîndirc lucidă, echilibrată. Așa cum, de pildă, la Irina Borovschi, influența atît de evidentă a icoanelor pe sticla răscolește straturi mai adînci ale gîndirii artistice, iar în lucrările Evei Cerbu, monumentalitatea aspră a portretelor amintește de stilizările covoarelor noastre.
Expoziția demonstrează o orientare tot mai precisă spre acele teme poetice pe care le oferă viața contemporană, ţDe aceea, o construcție cerebrală cum e acea aglomerare de roți dințate dintr-o lucrare a lui Eugen Crăciun se prezintă fără forță artistică, ca un simplu experiment excentric). Tușurile con slstente ale Wandel Sachelario, cele de o limpezime calmă ale Iul losif Bene, finele incizărl de sugestie clasica ale Micaclci Eleuchorlade, atmosfera do liniște adîncă dlntr-o lucrare a Iul Vîorcl Mărglneanu sau din altele ale lui Ion State comunică mal mult deck acch reverberații violente ale Iul Andrei Cădere,
dc pildă, deck ritmurile pur decorative Me Ortansci Stoica sau deck jocurile savante, dar fără ecou, ale lui Cik Damadinn. Fvidcnt, nu poate fi respinsă elaborarea cerebrală, nu se stabilesc ierarhii între

sentiment și rațiune; cu singura condiție ca Intolectuallzarea să fie autentică, și nu afectată. De aceea, stilizările lui Bogdan Stîhl sau Babele sînt convingătoare, pentru că ele se întemeiază pe o Investigație îndelungată, pe o cercetare Intensă, lucidă, a realității, simplificai ile evocînd ceva» nu căutînd să demonstreze numai originalitatea viziunii.
Ceea ce o dovedește cu prisosință Ilustrația dc carco. Aici, afinităților temperamentale dintre grafician și scriitor II sc adaugă, obligatoriu » cunoașterea temeinică, interioară, aș zice, a cărții. De aceea, do pildă, Perahlm ? realizat Ilustrații de valoare la « Ion », pentru că. în primul rînd, Rcbrcanu l-a convenit temperamental și, apoi, pentru
^62
1, ION EĂNULESCU: Dans din Oaș — xilogravuri
2. GHEORGHE BOȚAN : Discuție — litografie
3. VASILE KAZAR: Pașnicul și fata — tuș
4. EUGENIA DUMITRAȘCU LUCA: Dcpìnìnd - monotip
LIANA PETRUȚ1U ; Carnaval la Palatul pionierilor — litografío
IOSIF MATYAS: Constructor — xilogravură
MARIANA i'LÎRA$CU Maș\ ă populară tu>, âvUa< e!\țKolaj
IUUUS ÿUUA) l Păsări văUtoara xlk\j»avurA
cã a știut să deslușească resorturile personajelor, să descifreze fondul de o aspră umanitate a epicii romanului. De aceea, Stan Done a știut să evoce, energic și fin în același timp, substanța de rafinat cîntec popular a poeziei lui Prévert. Și tot de aceea ilustrațiile la Kafka ale lui Paul Fuchs surprind numai efectul stilistic al operei literare, dar nu și zbuciumul aprig al intelectualului terorizat de angoase care a fost autorul « Procesului ». Cred că, de această dată, nici Val Munteanu, ale cărui realizări s-au înscris, foarte adesea, în spiritul cărților ilustrate de el, nu a ajuns să exprime lumea aceea de puritate pe care o evocă dragostea dintre Dafnis și Chloe. Masivitatea și violența cromaticii nu răspund, cred, acelei subtile filigranati, plină de prospețime, a romanului lui Longos.
în sectorul (destul de sărac reprezentat) al caricaturii, se cuvin menționate lucrările lui Silvan, cu

JULES PERAHÍM; Ilustrație la «Ion» de Líyiu Rebreanu — tehnici combinată
NAGY PAL: Nud — monotip
OSIF SANTHA; Apărătorul — tuș
MARCEL OLINESCUj Motiv popular — xilogravură
aceeași linie fină care cuprinde o expresie caracteristică. Umorul se arată, de această dată, deficitar, în expoziția de grafică.
Lucrările înfățișate aici mărturisesc o hotărîtă orientare a celor mai multi artiști spre reprezentarea sentimentelor, a reflecțiilor prilejuite de cercetarea vieții contemporane, de participarea la evenimentele ei. Ezitările (cele mai multe dintre ele în domeniul limbajului artistic) sînt firești. în măsura, însă, în care ele se prelungesc, oglindesc o insuficientă aprofundare a temelor. Aceste ezitări nu rămîn în aria « deficiențelor stilistice », mai cu seamă cînd ele se produc în creația unor artiști de prestigiu de la cire avem dreptul să reclamăm o exigență mai înaltă.
’ I
V

0
4
HENRI CATARGIî Suburbio - uld
HENRI CATARGh Figurii ~ ulei
HENRI CATARGh Coșul cu fructe - ulei

Evoluțiile artiștilor cunosc dteodată cotituri neașteptate, li urmăw o perioadă Îndelungată înregistrezi o preferință, un stih ai sentimentul că bal ghicit, sau chiar convingerea că ti cunoști și apoi, îutr*o bună th vonxtățl eum unii treptat, alții brusc» xo dezvoltă Întimo direcție noprevJiîut^, CiпчI asta se htthuplA cu un artist din geneiwțla tînÀrïi» fenomenul o o banalltatoi a Û proЫc a devenit o modă, o manieră a manierei, Altă semnitlcațle are faptul la un artist caro a atins

36$

ce тaк maturitatea. Dar, ca sã rămînem în nota justă a lucrurilor, în cele ce vreau sa arăt aici nu este verba de proteicîtate. Și nici măcar de o schimbare brusca» sau survenită recent» Și totuși, e vorba de o orientare care atunci cînd s-a afirmat a marcat în dezvoltarea artistului o cotitură, a cărei pondere avea să se accentueze de atunci neîncetat. Vorbesc despre ceea ce s-a întîmplat cu H» H» Catargi acum 14—15 ani.

r'nă la epoca aceea H. H. Catargi era prin excelență un pictor de peisaj ș‘ de natură moartă. Cînd — rar — se ocupa de figura umană, aceasta devenea de obicei pretext pentru o așa numită « odaliscă ». O îneîntătoare pînză de acest fe\ datínd din 1935, poate fi admirată la Muzeul Zambaccian. Catargi era totodată un pictor al formelor notate succint, organizate într-o compoziție de acuzată simplitate, cu reducții împinse pînă la schemă. O schemă seducătoare prin justețea proporțiilor, prin expresivitatea unghiurilor. în același timp, o pictură de rafinate raporturi de culoare; culoarea era diluata, transparentă, ușoară, așternută în tente plate, lipsite de onctuozitate, aproape dematerializară, așa cum o iubea marele prieten și maestru spiritual al lui Catargi, Theodor Pallady. în vreo douăzeci ce tablouri aflate azi la Muzeul de artă din Craiova, faza aceasta a evoluției îai Cazargâ poate fi foarte bine studiată.

Apoi a urmat prefacerea. O prefacere pe mai multe planuri (de aceea am și Ziz^t sa amintesc trăsăturile caracteristice ale viziunii de odinioară a artistului), car al cărei punct de plecare a fost mutarea centrului de interes de la natură la ~~ Nu trebuie să se înțeleagă de aici că H. H. Catargi ar fi renunțat să mai z.zzeze peisaje sau naturi moarte. Vreau doar să subliniez apariția tot mai frecventă a portretelor de muncitori, de țărănci, a compozițiilor în care aceștia sînt ere (principali. Transformarea nu s-a petrecut fără sacrificii, fără vremelnice dări înapoi caT tatsve, fără o luptă strînsă cu vechile deprinderi de meșteșug. Am fost az^ncâ martorii unui admirabil efort de depășire de sine, care s-a soldat printr-o Oîruințâ. Marele merit al lui Catargi constă în a nu fi socotit niciodată această
z re rțz ca cefinitiva. Problematica interpretării picturale a figurii umane a contrast așadar să fie explorată, ca și cum realizările precedente n-ar fi însemnat pentru maestru deck o simplă treaptă de înălțare pe drumul ajungerii la o soluție desăvârșită.. Este unul din motivele pentru care la artistul acesta trecut de șapte-zecj de ani nu se poate vorbi de o stagnare.

Firește, evoluția pictorului, încercările dc aflare a unor noi soluții, nu s-au

- tz: .‘a domeniul portretului. Și în peisaj viziunea sa a suferit o pronunțată modificare. Daca totuși, în rîndurile de (ață mi-am propus să vorbesc mal ales despre portret, (aptul se datorește convingerii că alci s-a aflat principalul Imbold promotor zJ căutărilor artistului, stimulentul care i-a ținut treaz spiritul de Inve-si-jraue A (ost, cred, pentru H. H. Catargi o problemă de excepțional Interes, ■^'.eea de a «e păstra in cadrele moderne ale picturalului fără a renunța, în reprezentare» figurii umane, la elementele legate de caracter șl psihologie. Le suge-dtscret, fără ostentație, dar le sugerează. Căci H. H. Catargi face parte du.tre тцiii care continuă să considere — și are de bună seamă dreptate — ci un peruct implică exigențe de reprezentare șl de exprimare psihologică ce r.u pot fi eludate(ăfă o abandonare a înseși caracteristicilor genului. Pentru pictarea -nei * oțjahicc* figura umană poate ramine un simplu pretext do culoare, formă, ritm ; nu personajul e cel ce interesează aici. Aceeași libertate și-o poate lua pictorul față de peisaj. Nu tot astfel stau lucrurile în materie de portret, cită vreme acesta e respectat ca atare.

De aceea nu surprinde faptul că odată cu atacarea problemelor de portret H. H. Catargi a părăsit sintezele-schemă, preferind un desen tot atît de pătruns de nerv, o tușă nu mai puțin capabilă să-și comunice prospețimea, dar în același timp mai potrivite pentru scoaterea în evidență a anumitor amănunte expresive, absolut necesare. Conceptul pictural al formei este cel care a suferit transformarea cea mai substanțială. Artistul a urmărit realizarea plenitudinii formale, pentru care a socotit indicat să apeleze la o culoare mai saturată de pigment și mai hrănită de materie, în stare să corespundă cît mai concret — aș spune chiar tactil — la exigențele construcției, ale sugerării structurii și volumului, în funcție de caracterul întregii figuri.

Toate portretele recente ale lui Catargi comunică o impresie de lucru bine închegat, solid așezat în spațiu. Pe această primă impresie de ansamblu se suprapun celelalte, legate de atitudinea personajului, de accentele stării lui sufletești, stare sugerată nu atît prin accidente de linie, cît prin efecte de compoziție și de culoare. Dincolo de toate prefacerile semnalate, Catargi ramine, indiscutabil, în continuare un artist al nuanțelor, al trecerilor fine, admirabil gradate și acordate, de la o culoare la alta (și de la un ton la altul). Recunoști totodată la dînsul o noblețe a viziunii care spiritualizează figurile, împrumutîndu-le o notă de distincție particulară. Mă gîndesc îndeosebi la portrete ca Sanda și Broboada galbenă, unde această calitate e puternic subliniată prin încadrarea personajului în pagină, prin cîntărirea savantă a fiecărui detaliu al atitudinii, prin accentele drepte de contur destinate, printre altele, și la potențarea sugestiei de monumentalitate. Sînt imagini ce degajă o frumusețe calmă, statuară, într-o atmosferă odihnitoare, căreia rafinate acorduri în surdină, îi conferă o notă de farmec auster.

Optînd pentru o pastă mai consistentă și pentru o culoare mai hrănita.. Catargi și-a manifestat în același timp preferința pentru un mai pronunțat modelaj al acesteia din urmă. Astfel, in portretul intitulat Pălăria de paie, imaginea proaspătă, delicată, plină de viață și de grație ușor pătrunsă de morbidecă, culoarea, sau poate mai bine spus suprafața pictată, vibrează puternic, datorită în primul rînd libertății de penel tradusă în jocul spontan al tușelor, distinct recognosci-bile. Sub raportul gingășiei de sentiment pe care o comunică și al discretei muzicalități ci omatice, portretul acesta cu ușoare interferențe impresioniste» dar ferm construit (în ciuda efectului

vibratil al formei), mi se pare a fi cel mai izbutit din șirul creațiilor recente ale artistului.

Șl-a spus H, H. Catargi cuvîntul din urmă? Judecind după schimbările vizibile do la expoziție la expoziție, și după problematica atacată nu numai în ce privește portretul, ci șl peisajul și natura moartă (dar, firește, pe un alt plan), mă simt îndreptățit să văd în recenta manifestare a pictorului doar rezumatul unei etape, somn, negreșit, de forță și tinerețe. La Catargi însă, etapele se înscriu în profilul consecvenței față de sine însuși, căutările pe care le Ilustrează se succed în limitele unei soluții de continuitate care vizează cu precădere stilul, desăvîrșirea. nu simpla noutate. Este felul propriu prin care Catargi se manifestă ca un artist de caracter.

HENRI CATARGI: Strungar - ulei

HENRI CATARGI:
Pălăria de paie — ulei

FANTEZIA Șl UTILUL

ADINA N A N U

Expoziția de stat a artelor decorative, deschisă în luna iulie a.c., în sălile Dalles, a permis o privire panoramică asupra activității, preocupărilor și realizărilor dintr-un sector de creație care exercită, în momentul de față, o puternică atracție asupra artiștilor și trezește un interes crescînd in rîndurile publicului. Indiferent de proveniența lor (atelierele unor pictori, sculptori, arhitecți, decoratori, cooperative de artizanat (UCECOM) sau industriale (ca IPROFIL), lucrările expuse au fost, în toate cazurile, creații originale. Deschizînd un cîmp larg experiențelor îndrăznețe, căutărilor de noi soluții practice, de materiale și de forme plastice, expoziția reprezintă aportul inovator al artiștilor în procesul de reconsiderare estetică a cadrului vieții.

Lucrările de artă decorativă expuse sînt în mare parte uzuale, dovedind în mod semnificativ nu numai interesul artiștilor pentru aspectul obiectelor de folosință curentă, dar și încrederea lor în posibilitatea pătrunderii frumosului în toate sectoarele vieții.

Ca destinație, expoziția a cuprins două mari categorii de lucrări : unicatele și cele proiectate în vederea multiplicării în serii mai mari sau mai mici. Desigur, o deosebită atenție cer mal cu seamă obiectele repro-ducclbilc Industrial, caro vor intra în circuitul comerțului, devenind accesibile unul marc număr de consumatori. Croația artistică Individuală rămînc însă marcio laborator în caro sq cristalizează operele de valoare șl undo se aleg din nenumărate experiențe exemplarele capabile de largă circulație,

Expoziția a oferit versiuni noi pentru marca majoritate a obiectelor uzuale, de la scaun, cuier, oglindă, la tacîm, lampă sau covor. Ele demonstrează reacția artiștilor împotriva primejdiei uniformizării, a monotoniei rezultată din puținătatea prototipurilor reproduse în serie, Artiștii au încercat să remedieze acest neajuns în felul lor, prin prelucrarea variată a obiectelor de artă aplicată care agrementează cadrul vieții.

Expoziția are rolul educativ de a orienta gustul marelui public, oferind o selecție riguroasă de obiecte moderne, de bun gust. Din acest punct de vedere este interesant de comparat conținutul expoziției cu cel al magazinelor care oferă spre vînzare obiecte similare, (in afara Galeriilor Fondului Plastic care desfac permanent numai creații artistice originale). Nu întîmplător au lipsit din expoziția de la

Dalles bibelourlle, animalele sau dansatoarele din porțelan sau jenilie, florile artificiale etc.
în ce privește aranjarea obiectelor, în expoziție erau cuprinse prețioase sugestii de organizare a interiorului, prin montarea unor colturi de camere cu mobilierul, covoarele» vasele respective (camera de copil» pentru tineret, camera complexă de locuit etc.). Este schițată chiar și preocupate?, pentru decorația de exterior (prin panouri de ceramică pentru fațade, pavimente de marmură, vase și sculpturi de grădină, mobilier pentru terase). în toace cazurile, accentul expresiv crează — prin simplitatea volumelor și siluetelor, prin pete de culoare vioaie — o ambianță de confort odihnitor,
în expoziția aceasta, accentul a căzut pe creația artistică Individuală, alegerea obiectelor fiind dictată de preferințele artiștilor și numai în mică măsură do nevoile producției. Cu roate eforturile juriului dea realiza o dozare echilibrară, unele sectoare au fost abundent reprezentate (de pildă textilele și ceramica), altele mal sărac (din obiectele de îmbrăcăminte figurau doar fulare, genți și pălării de pai).

y/
* .

lUGtN CIOANCA (Institutul dc arto plastico « N. Grigo-rcicu ») í
Serviciu pentru compot — ftlanțS smălțuită
ExpotițU dc artX decorativă. Interior
Avînd legatura cэa mai strînsă cu arhitectura, mobilierul a păcătuit, în ultimii ani, prin uniformizare, în acest domeniu manifestîndu-se de abia în ultima vreme o mai îndrăzneață utilizare a posibilităților diferitelor esențe lemnoase, a metalului, a. materialelor plastice etc, în expoziție se întîlnesc, pe această linie, căutările creatorilor de mobile cu cele ale unor plasticieni. în lucrările lor, nu numai lemnul și stofa, dar și răchita, trestia, papura sau sfoara își revelează calități nebănuite și posibilități noi de combinare. Semnalăm ca deosebit de reușite fotoliile în formă de scoică din răchită, cu muchiile întărite și netezite prin împletirea cu fire de material plastic, sau patul de copil din lemn și răchită (Ministerul Economiei Forestiere IPKOFIL Arad), scaunele de formă dansată, în tonuri rafinate, din lemn natur și sfoară de cînepă, proiectate de pictorul Ion Nico-dim. Desigur, numai prin folosire se pot verifica rezultatele practice ale unor experimente dar, etalate, ele dau efecte plastice remarcabile.
Mobilele, în recenta expoziție, sînt desigur numai un act de prezență și nu o selecție reprezentativă pentru toată producția din momentul de față. Cele cîteva exponate nu aduc și nici nu pot să aducă soluții pentru rezolvarea unei probleme de principiu. Trebuie evitată, credem, tendința de a crea cu precădere garnituri de camere complete, din piese fixe, desigur comode pentru cumpărătorul nerăbdător să-și aranjeze noua sa locuință, dar care au drept urmare șablonarea multor interioare, care rămîn impersonale și străine. Garniturile impun deseori șl obligația de a accepta piese de mobilier peste nevoi, aglomerând spațiul, S-a remarcat în ultima vreme necesitatea creării unor elemente disparate care, în ansamblu, ta ofere multe posibilități de combinare, adaptabile

EUGEN CIOANCĂ (Institutul de arte plastice « N. Grigo rescu ») ;
Serviciu pentru compot — faianță smălțuită
Expoxiția dc artă decorativi Interior
Avînd legătura cea mai strînsi cu arhitectura, mobilierul a păcătuit, în ultimii ani, prin uniformizare, în acest domeniu manifestîndu-se de abia în ultima vreme o mai îndrăzneață utilizare a posibilităților diferitelor esențe lemnoase, a metalului, a materialelor plastice etc. în expoziție se întîlnesc, pe această linie, căutările creatorilor de mobile cu cele ale unor plasticieni. în lucrările lor, nu numai lemnul și stofa, dar și răchita, trestia, papura sau sfoara își revelează calități nebănuite și posibilități noi de combinare. Semnalăm ca deosebit de reușite fotoliile în formă de scoică din răchită, cu muchiile întărite și netezite prin împletirea cu fire de material plastic, sau patul de copil din lemn și răchită (Ministerul Economiei Forestiere IPROFIL Arad), scaunele de formă elansată, în tonuri rafinate, din lemn natur și sfoară de cînepă, proiectate de pictorul Ion Nico-cim. Desigur, numai prin folosire se pot verifica rezultatele practice ale unor experimente dar, etalate, ele dau efecte plastice remarcabile.
Mobilele, în recenta expoziție, sînt desigur numai un act de prezență și nu o selecție reprezentativă pentru toată producția din momentul de față. Cele ci te va exponate nu aduc și nici nu pot să aducă soluții pentru rezolvarea unei probleme de principiu. Trebuie evitată, credem, tendința de a crea cu precădere garnituri de camere complete, din piese fixe, desigur comode pentru cumpărătorul nerăbdător să-și aranjeze noua sa locuință, dar care au drept urmare -ablonarea multor interioare, care rămîn impersonale și străine. Garniturile impun deseori și obligația de a accepta piese de mobilier peste nevoi, aglome-' <nd spațiul. S-a remarcat în ultima vreme necesitatea creării unor elemente disparate care, în ansamblu, ti ofere multe posibilități de combinare, adaptabile
рощи de
tivi, Interio
unor interioare diferite ca împărțire sau cubaj. Totodată, se pot obține eventuale remanieri, de pildă biblioteci din fragmente ajustabile, care să crească odată cu numărul cărților. Nu numai schimbări de ordin practic, dar și fireasca evoluție a gustului aceluiași locatar îi poate cere la un moment dat să-și readapteze interiorul. Și atunci, deseori, se descoperă că mutarea unui scaun încurcă iremediabil circulația în întregul apartament, că patul nu poate avea decît o singură poziție, lingă perete ș.a.m.d. Or, piesele cele mai izbutite din expoziție răspund tocmai cerințelor pomenite (camera pentru tineret «Marta» — Ministerul Economiei Forestiere, INCEF București și altele) ; am întîlnit însă și exemple de rezolvări pur formale, lipsite de înțelegerea scopului mobilei : așa, de pildă, pe o banchetă de lemn, pernele, care prin mutarea lor ar fi trebuit să permită transformarea după nevoi în canapea sau în fotoliu cu spătar și măsuță, au fost fixate solid în forma unor scaune rigide de tren sau avion (Ministerul Economiei Forestiere, CIL Pipera).
Nu numai în mobilier, ci în tot ansamblul expoziției, folosirea cu ingeniozitate a unor materiale foarte diferite constituie unul din meritele partici-panților. Materii prime locale, ca răchita sau păioa-sele, aducînd o plăcută notă rustică în mijlocul confortului citadin, au tendința de a invada interiorul: în afara coșurilor, preșurilor sau seturilor obișnuite din papură (Cooperativa Stăruința, Cărei), rogojina a suit pe măsuțe, lămpi sau panouri de perete, ducînd deseori la efecte

neașteptate (țesăturile din pănușă de Ileana Vremir, panoplia pentru copii din rafie și nuiele de Ionela Manolescu etc.).
Un sector în care se conturează ceva mai lent continuarea unei vechi tradiții este cel al artelor metalului. Fierul forjat, solid și practic, e cel mai puțin folosit, deși oferă mari posibilități de utilizare în interioarele moderne. în expoziție, pe lîngă cîteva piese reușite (cuierele prezentate de UCECOM Cooperativa Arta Aplicată București, sau cele semnate de Rădulescu Gir), apar numai cîteva obiecte cu forme plăcute, dar anacronice ca destinație, ca opaițul (UCECOM Cooperativa Arta Aplicată București) sau spirtiera (UCECOM Cooperativa Arta Aplicată București, Mari Simonis).
Arama, mai maleabilă și colorată, e și ea departe de a-șl fi epuizat posibilitățile de prelucrare, deși a fost prezentă în expoziție prin unele lucrări atrăgătoare, de la frumoasa ramă de oglindă din aramă patinată, de Edith Mayer. la căminul din plăci de aramă lucrate
ECATERINA HUMĂ TEODORESCUî Compoziție cu călăreți
— panou decorativ» Imprimen manual — bumbac
LUCILE HOLBAN: Lădiță de zestre — piele gravată cu aur și mozaic
în metaloplastie (UCECOM Cooperativa Metalo-Casnica. Colectiv Arh. Teodor Munteanu, Dan Mun-teanu. Mlșu Cutcș). în care varíatele efecte de patinare a aramei au fost speculate cu multă artă (ca și în relieful «Pereche » prezentat de Teodor Hun-teanu și Dan Munteanu)»
Deosebit de potrivite interiorului modern apar panourile din metal bătut» gravat sau în relief» în care deseori au fost dezvoltate sugestii din arta decorativa feudală (Ana Mitrei și Anton Avram — relieful « Basm », cu aspect prețios și solid» ca din argint patinat). Și în domeniul podoabelor din metal ciocănit, prelucrarea în forme noi a vechii
tradiții a bijuteriilor de argint sau a celor populare a dus la certe reușite (ex. Fiorici Fărcașu — colier în genul salbelor de Oaș» inele, colane etc,).
în afara tehnicilor tradiționale, soluții extrem de interesante iu fost găsite prin folosirea în scop decorativ a unor metale dure și a unor procedee industriale ca sudura. Vlad Niculescu a realizat» printre altele» un vas prin alipirea mai multor tuburi metalice de dimensiuni variate.
.Aplicarea practică» cea mai bine venită» în artele metalului apare insă fără îndoială în proiectarea unor tacîmuri cu linie nouă (Ion N «codim» garnitura
din metal nichelat și mîner de lemn» Constantin Popescu, serviciul cu minere aurii). Forma lor solidă, elegantă, fără artificii, împlinește aspectul mesei actuale. înlocuind argintăria supraornarnentată în stiluri desuete sau pastișa ci stîngace. Alte exemple de Jibutitâ decorare artistică a unor obiecte uzuale
aduce pictorița Micaela Eleutheriade în amuzante
piese dm alamă și fier forjat: frigăruie, tirbușon»
dop, suport pentru taclm.
gațind decorul mesei, sticla cunoaște o nouă
viață, insuflată de entuziasmul artiștilor proiectant!, ca Zoe Bâicoianu, ton Nicodlm. Constanța Dogeanu, Constantin Popescu, care semnează exemplare ele* gante de pahare șl carafe, cu forme dansate, pure, în culori neașteptate, Dacă unele din ele sînt sortito să rămlnâ delicate opere de artă, Incluzînd în sub* sunț.® lor transparentă jocul rafinat al bulelor de aer, altele se pretează a fi reproduse și ar fi de doric să apară cit mai curlnd In magazine,

Descoperirea calităților proprii fiecărui material, relevarea prin forme inedite a structurii lui Intime, constituie o însușire prețioasă a celor mai bune lucrări în lemn sau piatră, cu rol ornamental, în statul ca « Himera » de Victoi Roman, « Păsări » de Petre Balogh, « Bufnița » (marmură), de Toni Ebcrweln sau « Primăvara » (lemn) de Petru Jecza se regăsește continuarea firească a tradiției noastre populare, străină metodelor baroce, ca și insistențelor natui aliste, Același dialog atent cu materia bruta stă șl la baza experiențelor încununate de un promițător succes din domeniul pavimentului do marmură colorată (colectivul Olga Porumbaru. Florin Pîrvulcscu, arh. Constantin Gurgui - întreprinderea Marmura București ~ Ministerul Industriei Construcțiilor),

Pictura pe sticlă demonstrează o adevărată reînviere a genului, trecerea masivă din sectorul popular in creația cultă fiind susținută cu consecvență de

■MB

376

artisti de valoare» Personalități foarte diferite au ales această tehnică, permițînd exprimarea unei inefabile poezii, ca și a umorului savuros (Micaela Eleutherîade — « Colindătorii », Florin Ciubotaru — «Ion ăl mare», «Blestemul» etc», Eliza Po-povici — «Tăcere », lucrări de Zizi Dancovici, Eliza Repețeanu, Ada loanid, Wanda Sachelarie-Vladimi-rescu).

în afara meritului de a prezenta obiecte de înalt nivel artistic, expoziția de arte decorative își exercită influența favorabilă asupra marelui public și printr-o serie de sugestii, atrăgînd atenția asupra posibilităților de ornamentare originală a căminului prin prelucrarea și asamblarea unor materiale ușor de găsit (pînză, bucățele de piele, metal, sfoară etc.). Citām cîteva din exemplarele cele mai pline de imaginație: Viorel Mărgineanu a expus un panou decorativ din frunze lipite pe pinza, alcătuind un ansamblu de mare rafinament coloristic ; Ionela Manolescu — o țărăncuță pictată, intitulată « Bîldîbîc din Isarlîc », în amintirea poeziei lui Ion Barbu ; Eugen Crăciun — cîteva tocătoare obișnuite de bucătărie, transformate prin cîteva linii și culori în panouri decorative pline de haz; Elena Noica — rama de oglindă din sfoară și ținte ; Marilena Miulescu — pești ornamentali din rafie împletită, Ella Cancicov — panoul « Din lumea basmelor », alcătuit din mici piese metalice fixate pe pergament.

4

Expoziția a avut darul de a stimula fantezia fiecăruia, sugerîndu-i idei ingenioase, și în special de a încuraja activitatea artiștilor amatori, urmașii de azi ai talen-tatilor crestători în lemn sau ai țesătoarelor de ii si O « *

fote de altădată.

In fața belșugului de lucrări expuse, vizitatorul avea însă deseori senzația că admiră lucrări de muzeu, inaccesibile, fără să știe că multe dintre acestea sînt destinate multiplicării și vor fi, nu ne îndoim de aceasta, întîlnite nu peste multă vreme în magazine.

Manifestarea forțelor creatoare în expoziții periodice, cum a fost cea din sălile Dalles, are, fără îndoială, o importanță deosebită pentru viața noastră artistică.

Dar, legătura creației cu industria trebuie să fie mai constant asigurată, prin organizarea unei expoziții permanente de proiecte pentru capete de serii, a căror discutare între specialiști și public, sau în presă, ar precede intrarea în producție a modelelor, ajutînd

conducerea întreprinderilor industriale la selecționarea prototipurilor,
ELIZA POPOVICl: însingurare — pictură pe sticlă
STELA GÀNESCU: Vase
ANA LUPAȘ SMEU ' țesătură —- cînepă și lină
377
f
E X P O Z
PAUL ERDÕS
PAUL ERDÕS: Portr/H dc iacii — tuș
PAUL ERDÕS: Motiv clasic — tuf
PAUL ERDÕS: Ceramicii
Printr-un duet sensibil, rafinat, artistul înfățișează îndeosebi portrete, chipuri de fete tinere. Tabloul « Fata cu păr negru », de o factură expresivă, transmite un sentiment cald, conturează un caracter. Energică, linia parcurge ampla suprafață a suportului, peste care artistul a imprimat, cu finețe, textura unul material subțire.
O notă de lirism, de grație, no este sugerată în Imaginea « Floarea soarelui », Imagine înfățișînd printr-o linie fină, subțire, chipul plin de candoare al
unei tinere fete. Un alt desen valoros, expus de Erdõs, este cel intituhe «Închinare primăverii ». Compus ^semeni unui tablou vociv» personajul se înscrie pe o suprafață în formă de L. Simbolizând primăvara prin imaginea unei fete ce stă în genunchi, lucrarea denotă în ceea ce privește procedeele tehnice folosite, aceeași manieră de lucru, urmele delicate ale dantelei imprimate pe hîrtie fiind vizibile și în acest tablou.
Față de lucrările din anii trecuți, constatăm acum ca arta lui Erdõs și-a
îmbogățit mijloacele de expresie. Modalitățile grafice si tehnica de transcriere a desenului său au continuat să se dezvolte în forme noi și variate. în lucrări ca: « Nostalgii », « îoamnă», « Mireasă din Oaș », « Concerto grosso » aduce elemente grafice noi ; « Fluture » sau « Lăstun » se relevă prin delicatețe și gingășie ; « Toamnă » se înscrie printre desenele sale metaforice de o intensă vibrație emoțională.
Artistul a prezentat în expoziție și o serie de desene înfățișînd aspecte ale unor orașe italiene, celebre: «Porumbei din Piața San Marco », « Toamna la Florența », « Firenza la bella ». în realizarea acestor imagini citadine, Paul Erdõs recurge la variate procedee ; un personaj femenin, de pildă, este proiectat pe un amplu peisaj ; în alte cazuri, artistul, pentru a sugera atmosfera specifică orașului, apelează la diverse elemente simbolice contrastante : porumbei, ingerì, un bar modern alături de o clădire din vremea Renașterii. Țesătura delicată a desenului este pusă in valoare de tonalitățile laviului de tus,
»
Experimentele și rezolvările la care a ajuns artistul sînt vizibile în ultimele sale lucrări : « Primăvara vieții », « CI эр și straiță », « Rădăcini », « Maramureș », Metaforele plastice sînt mai complexe. Compoziția tablourilor urmărește cu mai multă pregnanță logica ideii. Imaginea « Rădăcini » sugerează legătura strînsă a omului cu pămîntul natal De-a lungul crăcii sinuoase se Interpun diverse elemente ce întregesc Ideea, Aceeași schemă compozițională o găsim și în alte lucrări ale sale, printre caro XTransfigurare», «Clop cu strai
tă », unde elementele se identifică cu chipul viguros al unui bărbat din Oas. în «Primăvara vieții», dm radă-cini puternice se ridică o crenguță, ·*

simbol al primăverii, amplificat de imaginea abia sugerată a trupului unei tinere fete. Din aceeași familie face parte și « Maramureș », lucrare în care artistul a înscris, într-o viziune puțin obișnuită, personaje, elemente de arhitectură locală. Desenul dă privitorului o senzație de culoare, datorita valora-ției bogate a albului și negrului, în expoziție am mai remarcat și alte desene, cum ar fl : « Motiv clasic », c compoziție în care mulțimea liniilor alternează cu petele de tuș diluat, în diferite tonalități, creînd un sugestiv efect grafic ; apoi o ilustrație la « Baladă » de Villon, evocînd, prin muzicalitatea liniei, universul marelui poet francez.
Grafica lui Paul Erdõs, fapt confirmat și de această expoziție, îmbină subtilități intelectuale cu o caldă ooezie.
V «
Poate pentru unii amatori de spectaculos si de surorinzătoare aventuri plastice, grafita sa să nu aducă suficiente satisfacții la « modă ». Creația
* Ш
artistului băimărean denotă o atitudine consecvent? fată de viață, față de profesia căreia i s-a dedicat de-a lungul anilor.
JACK BRUTARU
WANDA
SACI IELARIE-VLADIMIRCSCU
Dovada cea mai bună prin care Wanda Sachelarie-Vladimirescu și-a cucerit un loc în pictura țării noastre, o constituie chiar tablourile din expo-
379
ziția sa personala, in cel cu titlul « Fetițe în soare », artista realizează un vibrant acord de ocruri roșietice cu albastru de cobalt și ultramarin, cu rafinamente de piatră prețioasă, constituind un cadru de înnobilare ideală și parcă de cuprindere a unor secrete vastități de boltă, ușor hiera-tizate. în schimb, ritmul celor două trupuri plăpînde, cu substanță plastică
*
poite iconografică, subliniază sugestiv vibrația vieții prin lente inflexiuni de arabesc.
De pe un alt panou, ne reține o imagine coregrafică rurală; un țăran svek alături de o fată oacheșă sînt prinși în poza unui pas bătut. Găsim aci, se pare, cea mai substanțială sinteză din evoluția picturală a Wandei Sachelarie. Adică: densitatea culoiii nu duce către materialitate statică, riscînd să frîneze vibrația emoției.
• O
Dimpotrivă, materia culorii ajunge adesea la o tipică « potențare » a mesajului afectiv. Articularea cumpănit geometrizantă coordonează organic sugestiile plastice, fără a le încorseta cerebral. De altfel, vreunui curent expresionist propriu-zis, pictorița Wanda Sachelaí ie-Vladimirescu nu a aparținut niciodată, cum s-a putut crede, deoarece substratul sufletesc și evoluția consecventă, fără precipitări, împiedicau o astfel ce « adeziune » din toate punctele de vedere. Astfel se explică șl faptul că elementul de șarjă puternică din « Antract », unde întreg centrul tabloului reprezintă un fel de mască — foarte liberă și poate cu accente patetice exterioare — a unui clovzn, ni se pare tabloul cel mai puțin convingător. Aci, 330
WANDA SACHELARIE VLADIMIRESCU : Temi ¿e folclor — ulei
WANDA SACHELARIE VLADIMIRESCU : Masei — ulei
bariolarea dusă prea departe, invadatoare, cu accente de violet mai mult sentimental decît patetic, și cu nuanțele masei insuficient

identificabilă ce închipuie figura personajului, împiedică diferențierea sugestivă și, din oroare de dcscriptivitate directă, sc ajunge la un fel de simbolică fadă, aproape literară (și, cert, lipsită de studiul corespunzător care ar fi reconfigurât Imaginea).

Şl tabloul « Muzică şl dans », în care un tors de femóle, închis în linii ondulate şl Integrat într-o masă do galben, evocînd o secţiune, parcă, do
ou uriaș pascal, — conturul sînilor închipuind niște toarte de vas etc. — deși foarte interesant, nu ni se pare rezolvat și nici suficient studiat. în schimb, claviatura pianului — la care cìnta personajul respectiv — cu contraste de tonuri cretoase și roze pe clapele negre, și jocul mîlnli stìngi, lată elemente de o forță de sugestie și do observație remarcabile. încă mai remarcabil, pentru c? este mult mai închegat, în cadrul unei explorări personale. so înfățișează tabloul « Zile do vacanță », de o netndoloasă pregnanță do percepție şl do o bogăție de accente
specific plastice. Dar sub șt dincolo de această specificitate plastică obsedantă, — realizată din splendide violeturi cu nuanțe de ultramarin și albastru de Prusia, fiancate în ambele parti de rozurì patinate, gingașe și poetice, uneori nuanțate cu accente vineții, surde, implîcînd aprehensiunea fur-tunii» — descoperim tocmai accentul de ¿dîncă participare omenească. Aceasta sublimează pitorescul și anulează anee* dotlcul, menținînd o ușoara atmosferă de basm în care masele de verde puternic, aproape întunecate ca intensitate concretă» întrețin tensiunea vitala.

De aceeași calitate ca închegare a viziunii sînt și : « Luminile circului » ; savurosul « Călușar », închis în chip original într-un cadru subțire, vertical, transpunînd și material sugestia; dramaticii «Saltimbanci — Două capete, două mîini, doi cai ... », stilizați în siluete evocînd caii mici, hipocampi marini, tablou mai legat de viziunile din trecut ale artistei ; și aproape toate celelalte tablouri de circ și priveliștile legate de mare, în sfîrșit, « Primăvara », care vădește o rafinată și intim nuanțată cultură plastică, — pornește poate de la o faimoasă imagine a Prerenașterii italiene, vădind concludent bogăția creației acestei pictorițe.

ION PANĂ

Expoziția Ion Pană închipuie, oricît ar fi de rcstrînsă însemnătatea ei, dovada că evoluția acestui tînăr artist constituie un fenomen care ilustrează încercările prin care poate trece un pictor fără excesive « ingeniozități », — dacă vrea să rămmă sincer cu el însuși și pe cît se poate onest, fără totuși a accepta nici un fel de platitudine — secretă sau vădită — convențională, să-i zicem post . . . academica.

Pentru un ochi exersat, cumpănit dar generos, expoziția sa este lipsită de trucuri. Elementele de dezinvoltură, eventuale, nu impietează asupra unui bun simț neaoș, aproape rural, înrudit uneori cu o anumită frustcțe,

Aparent, viziunile sînt multiple. Dar numai aparent. Cochetăria esențial naivă cu niște chibrituri lipite poate
că nu este decît o vagă aluzie stîngace la cea mai modestă, cea mai umilă, cea mai cotidiană formă de eventuală văpaie sacră . . . Căci în trecut setea lui Ion Pană de culoare, chiar de culoare orgiacă, nearticulabilă cerebral, rămî-nînd deci veleitară și ilogică dar sinceră, si uneori chtar emoționantă — în
> ’

cadrele unei satisfăcătoare receptivităţi intuitive — era de netăgăduit, în legătură cu actuala sa expoziţie s-a putut vorbi de « amatorism ». Pentru o epocă de răsturnări înnoitoare, de căutări febrile, de primeniri continue, formula este perfidă prin exagerarea ei. Un lucru este sigur: coeficientul de organicitate vădită a întregii expoziţii este — cel puţin în aparenţă — scăzut. Dar o retină exersată recunoaşte, sub aspecte diverse, un anumit specific de « intenţii » picturale destul de unitare. Adică: Ion Pană are o viziune decoi ativ-dmamică. Nu este un « poetic », nu este un contemplativ, nu este un senzual. Obsesiile lui senzoriale sînt de şoc şi dc transpunere decorativă vibrantă. El iubeşte pictura aşa cum ţăranul iubeşte pămîntul de milenii.
Există un «Apus de soare la Calla-tis » — ansambu de rosuri (pe rosuri) ; două mase dc roşu carmin, sub care, tăiată de o linie uşor frîntă, se aşterne tot vertical, tot bidimcns.onal, cu un coeficient minimal de perspectivă în adîncime, o altă masă de lavă roşie, uşor vibrată de pete cu nuanţe de ocruri sumbre ; şl totuşi ansamblul viziunii păstrează o societă echilibrare de Implicaţii sufleteşti, florile expuse, alături do tabloul plin do lavă statică, reprezintă o învoi-
1
ION PANĂ: Blocuri noi —ulei
burate coregrafică numită, nu se ştie prea bine de ce, « Flori ». Este o transpunere «florala» a unei obsesii, probabil inconştiente, dintr-o viziune de coregrafie hieratic decorativă à la Magdalena Rădulescu. Ansamblul cromatic îşi află probabil izvorul acolo. Dar imaginea, fiind scìngaci « abstractizată», are în centru, spre stinga, un fel dc cange» în ocru întunecat şi roşuri, caro ar putea fi orice afară do floare. Alte volume Imateriala pînă la aerian, roşii şi albastre, din colţul stîng do sus, aduc cert a balonaşe multicolore înălţate dc mîna unul copil.
« Natura statică », alcătuită din contraste extrem de puternice, extrem de vibrante, deşi mate. închipuie o punte de trecere dintre pictural şi decorativ românesc, nu. lipsit dc interes. Mai trebuie semnalat tabloul, poate cea mai « armonioasă » lucrare a expoziţiei, în care simfonia de tonuri liliachii, cu vibraţii de galben crud, dc lămîie. atinge un anumit lirism şi chiar o anumită originalitate promiţătoare. Cred că viziunea constituie un drum pe caro s-ar putea merge mai departe, cu aceeaşi rîvnă, dar cu mai stăruitoare seriozitate.

Nu lipsit de interes este şi tabloul «Maternitate» — un fel de viziune omagială foarte vibrantă — «ţinut» tot în roşuri stinse şi în cărămiziu, în ansamblul căruia se inserează o vastă pată, aproape circulară, de ocru Tot roşietic.
Un « Peisaj industrial » este constituit dinti un ansamblu mai mult sau mai puţin geometrizat de albastruri clare, pecetluit Ia mijloc, jos, de un careu galben destul de arbitrar integrat în acest întreg agreabil dar neconvingăior.
Şi mai neconvingătoare ca organizare plastică sînt « Primăvara » — improvizare placidă de alburi evocînd aproximativ porumbei — şi « Nudul », de o fantezie oarecum dezarmantă.
Un alt tablou, purtînd titlul « Cînte-cul dimineţii », închipuie o transpunere proaspătă, viguroasă, stenică şi decora-tív-amuzancă, de sonorităţi matinale.
Mărturisim că silueta conturînd, printr-o linie neagră, sumară, ca o sîrmă mîncată de vreme, un mic cocoş, evident folcloric, nu aduce, din

punct de vedere plastic, nici un tel de aport esențial. Poate chiar dimpotrivă.
De netăgăduite bune intenții, cu un substrat de sinceritate și onestitate, dar deocamdată insuficient ajutorat de vigoare și tenacitate, pictorul Pană va putea condiționa progresul artei sale numai printr-o autocenzurare mai lucidă, printr-un plus de exigență estetică și o mai puțină complezență fantezistă.
N. ARGINTESCU-AMZA
ILEANA DUMITRII) COJAN : în cofetărie — ulei
ION PANÂ ; Contopire — ulei
ILEANA COJAN
I ț
Ileana Cojan nu operează cu mari simboluri filozofice, cu abstractizări ce închid sensuri universale. Metaforele ei râmîn legate de contactul, veșnic împrospătat șl capabil de emoții, cu lumea din apropiata ci vecinătate. Astfel, tablourile Intitulate « Germinație », « Grîușorul » înregistrează cu finețe un moment al genezei, încolțlrll șl creșterii seminței, după cum natura statică cu ceasornic simbolizează, poate, un moment din scurgerea timpului.
Acolo unde artista nu are ceva deosebii de comunicat sub raportul Ideilor,
emoția ei fiind mai mult de natura unei stări inefabile, ea intitulează tabloul simplu — « Compoziție în roșu » în care eroul principal devine însăși culoarea.
« Vase cu flori » — tablou conceput pe armonii do violet și albastru — are un anume mister, formele apărînd și dlspărînd din penumbre. Creația Ilenei Cojan îșl trage sevele din lumea ce o înconjoară, dar nu rămîne niciodată la nivelul reprezentării el Impersonale, descriptive. Totul se decantează, se purifică, sa epurează, se transfigurează poetic și plastic printr-un proces de alchimie Interioară. Artista nu inventează, ci interpretează datele realului, ale unui real redus la scara minimă. « Compoziția cu peisaj » are ceva din puritatea și naivitatea artei copiilor, în reprezentarea chinului uman,
<
Ileana Cojan își dezvălue predilecția pentru investigația psihologică, portretul nefiînd pentru ea un simplu pretext plastic. Eroii ei sînt tratați cu o nuanță de bonomie, în care se strecoară un umor fin ce nu ajunge niciodată la incizie. în « Fata cu părul tapat », Ileana Cojan surprinde, nu fără un anumit zîmbet, tipul de cochetă modernă, ancorată în cel mai declin efemer — moda.
Portretul artistei, conceput ca un decupaj de fresca, face o notă aparte prin gravitatea sentimentului cc-l degajă, prin sobrietatea expresiei.
Compoziția împlinește într-o sinteză toate datele de sensibilitate și observație pe care le-am surprins la artistă. Același lirism cu ușoară tentă de ironie, aceeași aplicație spre surprinderea stărilor psihologice le întîl-nim și în compoziția intitulată «O familie ».
Mijloacele de expresie ale Ilenei
Cojan, adecvate sensibilității ei, vădesc înțelegerea tabloului ca un tot unitar în care o anumită idee revendică o expresie. Gama cromatică, în general rafinată, capătă anumite asprimi cînd artista devine mai incisivă (« Dacă te deghizezi crezi că nu te recunosc»), sau devine mai tandră cînd e vorba de flori, de unele peisaje sau naturi statice cu rezonanțe poetice. Tehnica artistei se supune acestei unități a întregului, pictorița abia atingînd tabloul cu tușe catifelate ce

formează o țesătură rafinată a pastei, sau întrebuințînd tușe cu duet mai nervos, sugerînd un ritm \ interior mai alert.
/| MARIN GHERASIM
ELVIRA MICOȘ
Elvira Micoș (a studiat la Academia de arte frumoase din București cu Francise Și rato) a deschis prima sa expoziție personală, după ce a participat la diferite expoziții de stat.
Artista a prezentat mai ales expresive figuri, deși nici compozițiile cu
scene de muncă sau cu oameni la odihnă nu au lipsit și nici acestea nu s-au dovedit neinteresante. Am păstrat în amintire « Făgărașanca » (verni moale), un portret adîncit ca tipologie, cromatica utilizată, alb-brun-negru, con-ferindu-i tocmai reflexele coloritului local. Litografiile « Fată din Hațeg » si « Mireasă » se înscriu în aceeași portretizare caracteristică locului.
Dintre compozițiile mai complexe, « Tîrg la Hunedoara» și «La joc» au o fericită punere în cadru, o grupare ingenioasă a personajelor, sugerînd mișcarea, păstrîndu-le individualitatea. Cele trei personaje din compoziția « La mare » (acvaforte color) sînt construite statuar. în monotipul «Vitraliu », decorativitatea arabescurilor și a reverberațiilor de culoare are certe valori poetice.
în lucrările în alb și negru, mai ales în litografii, există uneori porțiuni nu îndeajuns de diferențiate prin jocul de umbre și lumini, lăsînd impresia de opacitate sau de patină întunecată.
în general, simțămîntul pentru adevărul uman și pentru culoarea locala, însușiri ce pot fi duse mult mai departe si cu articulații si mai vii, sînt calități
♦ · Г л э
remarcabile ale gravurilor sale.
într-o vitrină, Elvira Micoș expune numeroase păpuși făcute din copertele și paginile variat colorate ale unor reviste. Păpușile acestea au caracter și un haz pe care nu-l întîlnim decît rareori la ceea ce vedem în vitrine.
ELVIRA MICOȘ: Femei din Hațeg — verni mcale
Cu mijloace simple dar ingenioase, cu un material așa de accesibil, artista se pricepe sâ dea atitudini sau ținută caracteristică personajelor și o fabuloasă costumație.
FRED MICOS: Uzina — acvatinñ color
J··
FRED MICOȘ
Fred Micos este unul dintre vechii promotori ai graficii noastre. în special ai gravurii, pentru care nu totdeauna, în trecut, s-a pus atîta pasiune și pricepere ca în zilele noastre. După Theodor Aman, gravura nu a mai avut reprezentanți iscusiți dccît în Gabriel Pop es cu și în mai mică măsură în Alex. Poirevin-Skeletti, pentru ca să cunoască o relativă dezvoltare între cele două războaie mondiale. în această perioadă a început să se manifeste temeinic și Fred Micoș, după ce studiase pictura și gravura Ia Cracovia, unde a absolvit în 1933 Academia de artă. Acolo, avusese un bun îndrumător în profesorul Koczylas.
în același an, 1933, începe să se manifeste în țară, la diferitele saloane oficiale și ulterior în expoziții personale, in 1936 (pictură și gravură), 1941, urmate de cea din 1956. De asemenea, a fost unul dintre promotorii ilustrației de c?rte, creînd remarcabile interpretări prin imagini grafice ia Alexandru Lapușneanu, nuvela luî Ccstache Negruzzi, și la romanul lui Alain Fournier, Cărarea pieidută (Le Grand

Meaulnes). în 1956, a publicat mapa cu douăzeci de litografii în uulori, infățișind aspecte din Sibiu.

Practidnd toate tehnicile gravurii, în special cea în lemn și cea în metal, Fred Micoș și-a răspîndit cunoștințele și priceperea ca profesor, iar actualmente conduce atelierul de gravură al Uniunii Artiștilor Plastici,

L-am prețuit totdeauna ca pe un artist cu mare pricepere tehnică, dar uneori încercam în fața lucrărilor sale
regretul că — datorită tocmai preocupării pentru lezolvarea riguroasă a problemelor unor tehnici dificile — gravurile sale nu aveau suficientă prospețime și vibrație poetică. îi reoroșam artistului, că dovedea mai mult știință și meșteșug, deck căldură lirica și imaginație înaripată. La recenta sa expoziție personală (galeriile din Bd. Magheru), constatăm cu bucurie că, departe de a renunța la certa sa știință de tehnician al gravurii, dimpotrivă, sporindu-și și rafi-nîndu-și mijloacele de expresie, el a ajuns la o pictural tare de subtilă sugestie poetică, la notații de atmosferă vibrantă, la o compoziție stilizată pe linia tradiției artei populare și, totodată, în acord cu gustul contemporan.

Expoziția se caracterizează printr-o tematică variată — teme industriale,
teme folclorice, notații peisagiste — și cuprinde unele — am putea zice — reușite excepționale. Fred Micoș folosește diferite tehnici în funcție de ceea ce »
a urmărit să exprime cu mijloace mai ample sau mai concentrate, mai descriptiv sau, dimpotrivă, mai metaforic. Lucrările sale sînt realizate în următoarele tehnici : acvatinta, acvaforte, verni moale, lito-color, colografie și ceea ce el denumește « incizie profundă ». Printre cele mai izbutite lucrări — în tematica folclorică — ne par « Interior țărănesc » șl « Poarta ». în prima, (acvatinta), artistul reușește ca prin foarte puține elemente — pereții, mobilierul, țesăturile etc, — ținute în galbenuri șl castanluri relativ domoale, să sugereze cu pregnanță șl cu auten
ticitate ambianța interiorului țărănesc. « Poarta » (incizie profundă), constituind un prim-plan, cuprinde un splendid joc de motive decorative țărănești pe un fond portocaliu, nuanțat de bătaia luminii. Creațiile olarilor de Ia Oboga sînt amintite într-o natură moartă intitulată chiar «Oboga» (ver ni moale) cu cîteva figurine de diterite mărimi, unde găsim ecourile imaginației populare, ale vechiului mod de construire si stilizare a formelor. Albul ceramicii este servit de fondul gri-negru. Orînduite decorativ sînt și « Efigiile », plăci de ceramică cu diferite figuri.

Oamenii apar și în tematica folclorică, de pildă în « Cavalcadă rustică » și în « Cor sătesc » (ambele în verni moale). Expresiile cîntăreților sint individualizate prin cîteva trăsături pătrun

VIRGIL PREDA: Fsisaj din Budapesta — иiэi

zătoare, variate. Un aer de avînt și tinerețe caracterizează acene imagini, în compoziția « Flori » (incizie profundă), motivele decorative populare si instisi coloritul sînt sublimate, devin ecouri subtile ale datelor de plecare.

Reușite sînt și imaginile cu aspecte ale unor orase din Ungaria. în « Luminile orașului » coloritul litografiei capătă strălucirea catifelată a pastelului, redînd nuanțări subtile de atmosfera.

»

Ruinele de la Buda, din lito-cjlorul «Sens interzis», apar în contrast cu dealul auriu și cu copacii stilizați, iar gama imaginii — mov-

vîolet-auriu — face să răsune ceva din rafinamentul vechilor miniaturi persane, chiar dacă tratarea este în spirit contemporan. Colo-grafìa « Acoperișuri de Ia Seutendre » evocă poezia acoperișurilor citadine văzute de sus, iar jocul acoperișurilor

384

t SI

ч

■ эго-lare eviti rare, fecce urni-ì calului, sfera. >lorul

șî al streșinilor conferă ceva fabulos imaginii» cu alburi, coraliuri și brunuri. Este aici ceva din prețiozitatea coloritului lui Tonitza» din peisajele cu case din preajma mării. Unghiuri de. vedere inedite, tratări în contrapunct, ca șj altele folosind doar nuanțarea, caracterizează multe din peisajele artistului.

Am mai cita lito-colorul « Oțelari »« înfătisînd dinamic si cu nerv liniar

Ч 4 ·

chipul uman, dar mai mult ca notație decît ca adîncire portretistică.

VIRGIL PREDA

I

îtadîne isurilor

*

Virgil Preda, prezentînd la expoziția sa personală (galeriile din calea Victoriei), mai ales imagini cu aspecte citadine — București, Tulcea, Budapesta — vădește năzuința de a surprinde prin interpretări proprii, poezia construcțiilor moderne, pitorescul geometrizai al clădirilor. Folosind planuri mari, frontale, pe care le vibrează prin planuri mai mărunte. din culori unitare sau dimpotrivă din tonalități variat patinate, artistul caută să sugereze jocul luminii sau arabescurile razelor de lună pe zidurile. care alteori devin ecrane-afisier. La construcțiile sale arhitecturale, volumele sînt mai mult sugerate sau enunțate, tratarea fiind predominant bidimensională și decorativă. în această viziune post-cubistă, cu geometrie aplatisată, Preda a. dovedit îndemînare, menținîndu-se la veridic și conferind imaginii o plăcută notă de ritmică decorativă.

Artistul are insă nevoie de o îmbogățire a temelor, de mal multă mlădiere a formelor, de o vitalizare prin·

tr-un colorit mai vibrant și mai variat. « Geniul locului » sau diferențierea localităților unde a pictat sînt aproape absente, datorită uniformizării geometrice. Chiar dacă ar ramine la prezentele tonalități întunecate, sumbre, ele ar putea fi mai vii și mai diferențiate în funcție de loc și de sentiment. Negrul poate deveni luminos uneori, poate fi vibrant, după cum a dovedit-o cu strălucire Frans Hals sau mai de curînd, la noi, Ion Țuculescu.

Expoziția lui Virgil Preda a însemnat un început serios, remarcabil, dar prea restrîns și poate prea monoton pentru a permite clare prevederi asupra dezvoltării sale viitoare.

PETRU COMARNESCU

LADISLAU SCHWARTZ

Pe măsură ce trece timpul și tot mai mulți sculptori sînt seduși de decorativ, ni se impune mereu mai imperioasă întrebarea: «Oare mai există posibilitatea unei împletiri a decorației cu reprezentarea? ». Căci, dacă practicarea unei sculpturi de certă viziune decorativă are, desigur, virtuțile ei, nu e mai puțin adevărat că, de cele mai multe ori, conduce la eliminarea valorilor afective și intelectuale ale imaginii. Altfel spus, se afirmă, prin exagerare, tendința de a

înzestra imaginea cu o finalitate exclusiv decorativă șl ca atare do a-i conferi o existență exclusiv vizuală, senzoriala.
Lucrările din expoziția personală a sculptorului Ladlslau Schwartz vin să demonstreze că decorativul poate să se îmbine cu reprezentarea, să nu o
excludă, ci să o includă, să o poarte cu el ca un ansamblu de sugestii de ordin afectiv și intelectual (semnificant), într-o compoziție ca « Vînătoarea », ritmurile constructive și decorative, departe de a îngheța imaginea în simetrii pur decorative, constiruiesc sugestii afective, geometrizările — care dau posibilitatea citirii imaginii de Ia distanță, nu artificializează expresia mișcărilor.
LADISLAU SCHWARTZ: « Greva » — proiect de monument — fier ckxJLdîc
Cînd sculpturile lui Schwartz se dezvoltă intr-un spațiu tridimensional, capacitatea sugerării mișcării care orientează spațiul și se inserează în acesta devine evidentă. în « Alergătorii », situarea grupului față de postament e de natură să sublinieze dinamica siluetelor. Oprindu-se asupra esențialului, artistul potențează dinamismul. Geo-metrizînd, el optează pentru un fel de grafică tridimensională care stabilește
subtile relații cu spațiul pe care îl descoperă și în care se înscrie. în « Echillbriștii » există separație, dar șl continuitate a formelor plastice. Planurile convexe se transie..na și se continuă în planuri concave și invers, sugerînd desfășurarea în timp a exer-cițiilor celor doi gimnaști. Inserția mișcării în spațiu, continuitatea ei pe orbită, interferența orbitelor, iată ce sugerează limpede și firesc o lucrare luminoasă ca « Pescărușii ». Gruparea în spațiu, situarea fiecărui element în raport cu celălalt și cu ansamblul, asigură expresivitatea densă și gravă a unei lucrări ca aceea intitulată «Grevă».
Schwartz nu reduce decorativul la un grătar aplicat realității, la un rețetar de formule pi econcepute. Că este așa se constată și din registrul de sentimente diferențiate pe care le exprimă lucrările: seninătate în «Pescărușii », încordare în « Echilibriștii », indignare și minie în «Greva» etc. Un humor tandru, afectuos, domină cîteva lucrări de certă sensibilitate, de remarcabilă ingeniozitate în ailarea și stabilirea corespondențelor morfologice ale unor situații cu stări sufletești și comportări umane. Chiar și în « Călăreț » întilnim un personaj similar cu Don Quijote. Gestul personajului e grandilocvent ca al cuiva care se recomandă universului. El își desfășoară monumental și ridicol brațele, în timp ce calul merge într-un pas rar și apăsat ca acela cu care s-ar mișca într-un dans de circ, Gecmetrizarea reia plastica jucăriilor de hirtle, tratarea formelor sugerează atitudinea Ironică a artistului față de personaj, /Aceeași
386
ironie se citește șl în « Patrula » unde patru figurine marțiale au devenit suporturi pentru luminări. Prin proporții șl forme, prin situarea în spațiu a unei figurine față de cealaltă, adică prin punerea în pagină, Schwartz a reușit să evoce nuanțat perechea Don Quijote — Sancho Panza. Familiei spirituale a « Cavalerului tristei figuri » ii aparține și personajul din « Elegie », lucrare cc s-ar puica intitula șl « Sfîr-șitul aventurii ».
în alte lucrări, «Războinicul», «Birocratul » — trecerea la caricatură devine evidentă. în ele alunecarea, în grotescul repulsiv e evitată, caricaturalul fiind regizat de un remarcabil bun gust. Simțul corespondențelor sugestive se îmbină aici cu ingeniozitatea în alegerea materialelor din care este montată imaginea plastică.

încă din lucrările cu care a participat la diferite expoziții colective am ajuns să cunoaștem și să prețuim înzestrarea artistului pentru sculptura animalieră. Observator atent, Schwartz își interzice antropomorfizările facile. Impunerea caracterului specific a! animalului se face prin mijloace pur plastice, arhitectura osteologică și miologică a animalului fiindu-ne redată în specificul ei. Schwartz simplifică, geometrizează, construiește monolitic sau, dimpotrivă, accentuează demarcația planurilor multiplicate în spațiu, adccvîndu-se mereu problemei ce se cere soluționată șl (urmare In pag. 392)

VICTOR CUPȘA

Expoziția do acuarele a tînfirulul pleter Victor Cupșa π Izbutit să se Impună șl să rețină pe toți acei cc au intrat în holul Teatrului Mic. Colo douăsprezece panouri nc recomandă un artist exigent, talentat, dublat de un Intelectual obișnuit să Insiste asupra unei Idei, punîndu-i în lumină sensurile adîncl, ascunse. De altfel aceasta este caracteristica lucrărilor Iul Cupșa ; ele pornesc de la o fabulație, de la un chip uman, dc la un minuscul aspect întîlnit în cale, și recompun, pînă la urmă, sensul desfășurării unei acțiuni, viața unui om sau povestea unui loc.

Pe un panou colorat cu raze de soare, ne întimpină, încă chircită de îndelungata gestație, o aparent firavă plantă: imagine tonică, plină de energii explozive, optimistă, a începutului de ciclu al naturii. Sentimente oarecum înrudite deșteaptă și « Peștele », masă mare, aproape informă, înconjurat de o volbură de ape. Văzută printr-o cu totul altă prismă, « Pasărea », graflată cu un fin contur de tuș, profilat pe laviuri de diverse culori, se impune printr-o strălucitoare exuberanță, obligîndu-nc să o căutăm undeva, cît mai aproape de soare. Tot în acest ciclu se înscrie» încununîndu-l, și portretul de arlechin, figură acoperită de un imens bicorn do sub care țîșnește, pînă în dv^ărtarc» privirea adîncă șl îndurerată a omului chinuit. Fondul, cît și reflexele cromatico de pe figură, recompun îmbinarea policromă a costumului de arlechin.

Ceea cc-l impune pe Cupșa este puterea de sesizare a caracteristicilor unul lucru, modest în aparență, și transformarea lor în generalizări. Un cocoș nu este pur șl simplu o pasăre

VICTOR CUPȘA: Cocoș — acuiteli

de curte, ci simbolul strălucitor al virilității. Cîteva blocuri de piatra suprapuse reușesc să recompună o complexă arhitectură antica, artistul învăluind vetustul în haina de poezie cu care numai arheologii pot recompune un univers revolut din cîteva resturi.

Este neîndoios cã Victor Cupșa este un artist modern, în accepțiunea bună a cuvîntului i el recurge la formele de Ì exprimare epurate și de mare rafinament, ridică opera de artă de la 1 simpla expunere la nivelul unei sinteze, £ esențializeaza riguros formele» avind însă in vedere ca simplificarea sâ nu ■
meargă pînă la ruperea imaginii de i
realitatea care a generat-o. I

RADU IONESCO ;

Ì

V N C T t OE VEDERE

Fi jI H 1 J₽ ï 4 1 ' * ·”< ' f t

Ц t V I S T E ü E ARTA

. ч cr și i^ndif'.teloi chis-

■ - ■- de frolliate

• ç r comentai?· ole
·,-\ ' atrase chi revnteie
(.L'Ce: ctupro creûi<ei
Г.ζГ -un
in n?, 6 aiι existe Scud • C Inte : -
1 $c« iptura tu» Pol Би· y, Cã e i п c -■1. s e
г CvC sopr» внпьCi эрсi f<xurai · : 1 C:· ¿hstrr.-t.
-. . ac finen·- î ■ p?Jct . sì peni· jle Bury ,L
? € Z Z ' i .·' I * г z s * u I г tu ri Í.
“r r··· c îsle experiențe cu construcții moble
- -iii ’.í'-o serie de așa-numite planuri in mis· c-'c ; :..e г
Gzlenile Apollo din Bruxelles Este • erti £. prafete piane gravate în negru <i alb, sz’s -i e pccri.ite una lingă alta pentru з produce z i' etite oe modele și contraste.
' 95E aceste planuri mobile apar dm nou la c erran zatã ¿e Galeriile Denise Deirue. dm
«
:i- . G ' seti r-,o-ment invenția lui Бигу se dezvoltă ■e. ' '.'.'.Z'
' ' 7zc ôrc loc prima sa expoziție cu lucrări
.ce г " sesre de curent electric — « multiplanu-' — c.'-jtr.c i plane, dreptunghiulare, compuse
. ><·. ,-g ¿seZdtc muchie lingă muchie, fiecare
t < - o z jgră» t; cu un fragment de pictură ct. <.·:·. Destr ui ’.e schimbă aproape imperceptibil, pe ■ fieesrc element se mișcă separat, în
<- cc cpUsJ cat de un motor electric.
' ‘‘i'Ji . Gale*· Ic ia r.t Laurent din Bruxelles. z . t r p ' ■ /
µι.'·’ ' p r i n. a oara « µ и ne t и ați i I e и
ic ‘ , i. <- c ' ‘ir 'O· -i¿'j dm discuri albe și negre,
' ■ · p ' a * ι pim rotaț i» prad uc
' »· * 'Z» ·. η iяг-I*·., пн ity лі iiiiЬйioйii.·
! ... t• ♦ >i .1 ώ * c Гe r. H y P j r ' ’ 11 d î 11 ГГiOi ir ·, ι • 4
< (< / 1 t f 1 ♦ F f r r 1 f ζ r· ’ prit! i< î» uri 11
à 1 ι a к
f a * - ' i 1 a G g / · r < 1 ,jl· Φ iii j((lí / hi
/ 1 t µ > « r ï J c · φí d g: < ι ι ♦ ff ι - J [ail И 1 Ц HI4 G j и
i L*- . ¿ é · / ‘ < r f _ / 4 |J и 1 J * pilla, j 1 < 1 ï j » t < j 1
' 1. j «A C . k O 1 • a 1 t «I4 >j i á Ul» 1 1 li |a' ll>
: i p L L»i M-f* 1 » *, 1 ’ J < l
Expoziția dm Galeriile Iris Clert 'ans 963 η
• entitățile erectile ■ , re~rezmtă rcz_’’.'t'_l e> . rt' ¡ acestei concepții.
Grupuri mai mult sau mai put n compacte ■ s *u pn sînt îmbinate cu globuri care - c că ies r. : :ra n sinu aparent fixate pe o suprafață p’an:. ne ci $m; plasate in niște mici exca/atii de pe э ceas ce sucr^f^râ se. miseá aproape imperceptibil, se rostogolesc iterai, se ciocnesc sau. solitare desen и foarte încet elipse neregulate
Sena expusă la New-York, in occcmorie 1964, prezintă un alt stadiu, glcbur-ie sin*: masate sau semănate rar pe suprafețele plane, iar smmele au devenit smocuri dese de fire încilote Mișcarea, interacțiunea lor, este neînchipuit de înceată, cэ respirație

Fascinația operei lui Bury (Fr. Revel comenta în L’Oeil după Bienala dm Veneția din 1964· -Construcțiile lui Bury sînt tot atît de inspăimintâtoare ca o poveste de E. A. Poe »), rezultă atît din frumusețea organică, naturală, a lemnului maestrie lucrat, cil si din mișcarea aproape imperceptibilă a elementelor (sfere, cuburi, smocuri de fire sau tulpini metalice contorsionate) dispuse pe suprafețe plane si acționate electric, astfel ineît să sugereze o lume vie si tulburătoare.

Opera lui Bury tre-ce dincolo de așa numita sculptură kinetică, în accepțiunea obișnuita a cuvîntului. dincolo de acțiunea forței în a produce și schimba mișcarea (ca de exemplu în mașinile contorsionate ale lui Tmguely sau monolițn zdrobiți .· lui César).

• După moartea lui julio Gonzales, rxíx ptinJu~l pe Picasso, Gdmitdo Chillida est·· нч ontcstabil

• cl mai nui i siulptoi al Spaniei in viața л<ип} (11A K11 ‘i S, bl’t Né Г R in и lin élu I a v h 111M j ''ulpi'U al sp.' fin lui -, put· lu il iи и eli;· i UiiiDi t

r · · г, I < I « * I и du > Int vi nal I. n ï.il Nin H ia V ' « Las I la 11 111 19 2 4, и i nie luiιvjïj · ι · | ι i cul. d c-.ii » I Ș (I)· I f < -1 111 p I r 11111 I I I I I l 11 I H J ’ I V . j I 11 1 *1 (4 I . I 1 1 I I I , I 1 . Il

V ț » T l· « r m f 1 i » '·! > ,* и
t ·, II· 1 P--Lm ' A4, m . ι
• 4 1 » < piule ·. 1
ι д И i ' I . 1 à. i · ÏI (I* «» t * I ’ ’ 1 ·' ’ ·
,* l· ι ι и d* d» t- ' .4-1 p J ♦ oLlp , pt ‘ r (JIM .1 Í H * / 1 IH' 1 H ’
<11 ПИ 1 H’J -1.1 II d * * p 1 · H í L 1 · ‘ /'ï U / f 4- J ‘ 1 И · r 4 ‘ Í H H ПЧ
J IJ fil*/ 1 » ' » H H* il ' · lu’»· p f < p H H < J| 1 1 Ut! pillili
* rie >· и и π 1 • d 11 · 1 i I 4 p r 11 » pг * »Ll· нм l·■ Gr' 11111* n л »
I ' d f». IM » ijlll íφ wH i p* < И r-i< c гакч i
• uhu * 1 1 al IOГк . · h Л u ι - 11 1 ï r u » P
* · < 1 1 / r « !u . i i 11 y • » 1 » · 1 11 * 1 \ ' A c un
xá y · -ч . г ι · r. ‘ ’ 4 ЦI ptu t h ni t imp < и pr c-r>
µ ' (L ι j » d '* (hillm.) 11 I < I
n Je P» < H r l·· putì, * 4* ■ p /pillili r < H U’r 1 II il d t >
•Л ,11 .1 p» ' '· «ɸaг il· di r .·il·/ lui G L il lid i.
í µ P‘i ι cl· , ι h I ‘ 1 ιµ i 1 J ru 4/r .1 , * 1 Л 1 1)* 1 U . 1 1 I И 1
1 - J 1 µ r O µ U (fi Ì » muir rjf- r 1·1 I I »
* 1 ç ! d ' l· h Λ > U H ι 1 \<i r* '/(I* l\ ι
ι O l· 1 1 4 /? < -1 Sf 1 i · ill.lt* I I J I/ J I t
> ,(HИ-Л - 1 H'· fl ’φ il lid Hi’.U .1 -
Ui 1 * Г ι dui (U 'lit 1 Uf f I 1 · U
(.) ï 31 < ♦ <1 fl il < Gf »ζIÁ'I à f H́ i
- ; r π · *
♦ * r . ;< i.d µ! i ï fi p I J и a íι4 u r · ,OIиI*‘,
U . J G . ■ f ' · l’G-r [H irnH Í /' l· pot f</rmv ИГО-
Г 1 7 jC foi fut· 11 r ' ór r îî U* 1 H pu ! ι IH'i

r — T-
I ')f r <· 17-1 i f I k-| I I Гi >1 fl· t

111 H µ t: P U Iubi I ; ‘ J d l φλ f U 1 ¡II I I 1 11 < I 11 U I - P 1
" Mr/'!u-|. cl·· rudoH '· in forma (,î ' ' ΠΊφ l'il’dl· , lit i IΓΠp
(.<’
;r*ta m' i » fi* ί 'mu ‘ a ' i 11» I* Ciri I' π i r ». G <Ί1
ih
'ulpfof (rJ f >рлшI. multi-¿if ,t i < I jt ы <1нЛ r ·- " t imp î FF,.ï
' < Ifl G|/< Γ . , IOΓ rri' lù
a par ι j r» t Im r u \>J*. ·»ιι4η Li Iri1 ' r M j'JF µί .
/ < 7. '.fl 'J·. 71 II 11 ‘ < 1 U r ι
"I- * 1 J r 1 и Γ V ' r. · d lut f ιιµ!
: 9 Γ f ' r U er opur f pr o* tir r r
l·' » ‘ 1 * j z: r · L / a U|l f If . ur 1
i G * f * *il p< op * 'l· Γ GÍ ι ; T r IJ r
à · é < t f t \ 1 Γ 1 l· f L* ι »
f é ••µи * p’ nul « ;i i ι 1J ι 11
I л f * f >l· 1 L< j . im , ι L d 11'1 »
* l 1 · * . 1 G < / ■ t ’. 1 d 1U I ni 1
4 f » f > i i 1 H · ' ι 1 Ĭ .1 I I
I H a/ ' /i ι) , ι ρ> ri 1 ι 1 · ЛPI1 ι 111 1 ·· i ir mia lidi»
ț p < > (
Li 1 1 « /- 1 ι / · 1 1 1 · ι 1 · » 1 1 d 1 · U 1 < 1
(U I 1 - 1 l 1 ♦ ! и ι
I > ι * 11 p i G < U* 111 и m ï I» Ilo “ * L i p i d p i
pillili
H d 1 1 1 i « t 1 (1 1 1 · 1 lidi » 1 G 1,4 ' 1 m ♦ 1 *
p· ι iи 11 ι
< ' J · < f 11 d 1 i i . Il / ■ H
r Л 1 / m 1 1 I 1 M » 1 1 ■ P I P 1 M 1. 1 t d 1 1 1 , ||
. ,) J (, , ,
1 1 1 fl· 1!11 » 1) 1 1d « 11 d » 1 1 » ! 1 11 ‘ HH · PH
plin 1 s µ 1 ч
/-iti II / I t ‘ 4 · L t 1 ! 1 » I p i 1 1 f 1 1 ' 1 · p ι ; » i · и
l· 111 i ,
hli < 4 1 < ' 1 tilt 1 t ·· · b < i ‘ ' < lu
III IH il (imi 1 . ¡'Mψ' »/> |MII)’IM Γ H‘‘/Γ*·, /ЧОΓ.’* -·
111*1 г a /1 µ i « , i л* m 111 <i í * > 11 * unui ρ< H *■ ϕlin·4 п µ
< \h г , н
c *>f 11 * I< · */Γ’*iiг t < < ч mii пт h * dii», 111 ï i * ufi , · »
< j
l|,« f I ' mIMÎ Hit * gIgî lt< Φ hr.lt in iip;ЧИ '· I I/ΓЧII,
• i ·, « · i f) . · µ l· ·. ' ' ч * 111111 11 r il · 11 < .· m I ·
I I I I I I I » I I I µ I I : I I 1
d >· ·. * ч I j r. m
(I iIImI j a f/p’i·. m 1749 ’.i 1Ά0 la P и г. (GiLmul d*· pu I Π ι · t
» r a f „ G f 1 I l * ! 11 1 1 9 'id (< X pf >7 1I I f · p< (’Л «I M G
II C<il· » i i r I. ï· л ap'/i d·- * H'-v ι ori hi Cзкi 11 M.-нϕIi’) G
BmnaLi d<- li ‘Линн; .i fo%t purmal. Li ин» dm 7 <µ·ίι >l< l· d<· Li
Milano.
Pr int r g z* alpin r il· .il*· moi нiiiтП » .d-de* *r a r ι v» ■
• H Hfi ' '· l· pr.írij ин d< Lr он/ (.иut<· pr· Il r r U C
1 F P
* 1» 1 1 7 dm A r uri? J/ll ’p ГПΓIΓIIIΓΓP IH ni Lu Λ1·· / jfi
Ir η
i l· mii г í· I.J d in L< bri ι Hi, *и 1,1)1 II.H il il ar
ι ι ,· aIu ι

G Inli un -Ή ai licol, irH ιtulul " I rr,nini m 'ψ п кr», G l·. WLHI Π I an.ilrz* izm H ia pid'/iulni John Huhber^, n.i/ul ir» 1922 lj Hcikcl·/, m < diforma, din părinți ·,ιι< di /ι Π pu и a/ι cl·- Li 14 anu ¿Indult* >1 l·' Lm ti iri.HO < oll· I 1 < .(c>r ι IH íil <|m maríhi ui Pacific, intre 1941 л 1746, li 'Jiiptnl r;izboiului, ; - л abil·.»i- 1.1 H> N (< il 1 /\· ' Jo. IIK u·

194^ 1991, • и flit iza un ' 1 ri . Ol J' IIII/,H ·1·- III udcnț dor III Л Г 1 'In 1994, vi t m· ,/.ι J -nit ι. pi ima Gai i Pai i,h I At ι uahm ni * , μη ι. r μ! ι ι ¡μ ι v li I J· V/ ' f oi к

Pillili r /pG/Hн P<·| .(Il ,1.1 lllilihi i (ì 4r |H 1 ЧЦ I I» '·μμ, Jirr» ((,>|il· и Hi.i)fc < Hfii ι (utili и »l·· ihli hi Г7Н a th ii.i. Li II·/* |)in Г'IA iи.» ♦ | ни-

Ii<r/I |i» I l G il· ILI Minila I II I on dui | J.-yb V ii Li Piti. (G 11 · ι ι ι Audi ι ч» u M.i y » ι l < » I l· ι ι- < < 4

I

SOMMAIRE

o« s ,'Ciiijn convingător a >-i ú răsună ¿e ret: ce humor tandru '.■r r'зi cu seanță «. Mater* - c pasiunea materiei, fierul, arama por-ipsosul metalizat. :c . el sc adecvează mereu c\- mT ii conținutului. E Í. LCS Juncțic dê dominanta ntclecturda pc cate trebuie ei нласiпеr.

•ь—

>ul j.pare În ^culptuia

$U л irez ca un generator S . . ț--_- ■ iclă. arta lui păstrează de res il ir st neos tentat tv, cc elegantă si grație sufle* morfologica, calități care -c recûûtenità decantare, ce experiențe, dc tehnică și - Sc-wartz manifesta un ț t! misuri», al echilibrului •ecric "Cilizind aceasta r¿ra : întotdeauna admira-* « decorati/ului cu repre-

LuGLN «.CHILEI-U

Revues tf’ort

EXPLICATION DES IMAGES

Í t V
’ Í > I I . I A N I 11 I I 4 H ι I I , g - · u ii (< (r ι < π » j p fv f · <
< JlI Í /I» < ,1 II I V;\l 1· I I K » > Vu. ,|, I'и» » л Nv лиц I ' И ι « · I » t f I I H ι
H » H PA» I A K Λ r f ι II » I i%. Iiuik
I 11 If (I A H 11 JI ,< i > I « p « f л «, < d ИI µ ι I j h ι< 11 v
И I / I 4A < » -JAN K·» trait
II I A HA I 1H ι H Ml I I . .,h .... ||M I и . , jrl,< u
’ Λ / I 1 ‘ 4 > NI I A I 4 .hi Mil. .!<».> I Ils IH .1, le ι , h. ,
>1 » I X I » III Í ■ (lu.
J>S1
ι ’> 1
35 1
453
15 I
4 54
154
Í4IHAI DAN'> N ■' l ■ ·. . r > ’< j·-
HUNIADt i.ALZlO |ejr>? ' ■- '*r
MaLA Z л ΐ́HPΐ́ R & jCO-E^ C 1 / A ' r'·
huile -
CONSTANTIN PlACINTA; D* uLa sérénade 4 г 1 ■- >r¡e » — o -
Chir»·
FLORIN CIUBOTAPLUî Pr uemps -χ ·
*ÎALA ZAMFIKcSCO-e-: з ' fôjre — I oir>£-a * и r e
TRAIAN BR ADE AN Henne ó,· D’··..
Chine ....-
VA SI LE DO BRIaN Cicpзy^гз -
ETHEL LUCACI 8 AIA > Po s — * ‘ : RON! NOEL : V e nouvelle — л :c τ EM
la QOBOIA; Le comm - г c» .
г-a* ure
j BaNULSECO; Danse de la Ré; g* : ' en bois r г . r ■ e V
GHEOLGHE EOTAN : D.i-u-s c ■ - :
/ASILt KaZAk Le гa^ eп et a ej'·.
H
d c C π i ne . .. . .
2UGENIA DUM'Tf<A$CO-LUCA ; 2 . -
ιtco^riph,e ....
i O SI F M AT Y AS C or s ιr j c ι i.·. r — χ . e r '.
HARIAN A PC.TR ASCO : Mïsquc э:?. - ■
Chine en couleurs e: :olage
IULIUS S'JTE'.J Oiseaux ·τι ’тacэ. ■>. —
bois .... i-JLSS PERA4IM Ili jiicriti on и ~ ~ Livcj
Reoreinu — cechniquô т кто N A G ï P A L ; N j — monotype
O SI F SANTHA ; Lt défense·.;r — e5-:*è :¿ MARCEL OliNESCO . Г4oЛ poo î
'î - c HENRI CATARGI: Faubourg - nu e HENRI CATARGI F g и г e — Su e
HENRI CATARGI Pj-»¿r ave; ; - :i
HENRI CATARGI: Tourneur - h„ HENRI CATARGI Le chà5Ci. i_ ; — EUGEN CIOANCA ■ dnsc eut ¿d, s>: <
jorc-scc H Ser» .e pour j ¿p-пгc emiiUee . . .. ,
L EXPOSITION 0 ART DECORA-^ — nC¿ L_EXPOSlTlON D'ART DECORAI -ECATERINA HUMA TcODORESCO Cu-
t. ;UT\ -.sJr',i)i.к' изiинз ¿vC nnÁ* кгн

’ 3.'ТЧ J г \ ? .IC.1' 1JL1 Jíj.tt-J -•‘•■>'11 I. < |<·Λ ИIШ л J
III\<1 1.111 vJIVlíJ H
'Г>V̇ .i'и.ч. ·_>-) t<м- 1<ь./.(Ü1 I ,1И> >'I ,)|| JlíVVV I·1! к
И I
~~т_.2C ’■ i i <гЦХ: :tjud И í̈|| . . . ,1л1.
• IJ> > 1 1.1 <l|ll I !> i II ' <»1I li г |ι if í’ \ i j i I I I I) I
·, I I 'II.
τ.Λ . 1 ? τ γη Л) 1 A'i TÏO1J£>£ • < . · k
· - . . . - ! · < ли ι ni .j / и им· iii Il 1 H

- xU;i . ГПiI/ ¡Л dO± ШЯ - HJLiV-ííJf VJAîf A DU
VJ Mil :3IÍ 1311 1 I !z 1 1
V K. · - ‘ ‘ î \l(i f/C ’ 'H(f\ ι 1 f 1H Λ и > ι
' 11 ι'1·'! I J ,| V,. 'V 1 III il 1
■ - - il·: : iш '■.·- . H '?9£ πιιψ <1 ï' í ")Г Ί "» > и
||<)> 1 f 1 l· 1 1 I
• — -j—· - - j . -Ţ ; ' f ι “Ţ ’ · • . \ — — — - - . 1 ■ ■
J J ! I 13 i /1· i. ι ; ?fn - » > » • · > · u I il 1 ·ιí

_ ” r-.r . τ -2;)-П '- -— ■·< ;пто ■HГV̇ ’ T l .i' h - ·1· ι
ïγ· í ι » J · 1 Í > C ПИ 1 'fi t f , 1 И 1 • J l· . 1
! 1
4 · · · ' f J »J1U IJ 14£ ι · 1 ι 11 1 ι· i'я > j ’tp
HIM/.V I'· 1 -ι·' ι·µ ,, /<(> |< ГI UH I ι ’ 1
' ’ < -,. / ■ J ! r T ► : \ íηπíι з • ’ >1 Í fl n< H · >■> j
f 'ЛИ И Г И ■ í- /| 1 'III 1 « >1 1 (H ’ »J
il f) •cj (h II· .1 fl 1 ι il 'J IH V II· Ί ‘
(/. H Ί 1 1 1 (r
Î'.
< » 1 '»
IVKI il IV. I I.)< ΊI Ί I !
1
1 I ! И li
3 . I [- ' 1 ■; L J ./ ÍÍ J I . s, .4 . I .li
:-'i' 'ClI'.'lJ HOИ »... » l.i'ilf · ι >u. .'·ι·ι....|| | i . f J,
i'f< Íií filli > il
' T i . ' 1 *· L -J . — -2 J J ■' ■ J Cl! Í 1IOÍ 1 /. c c •
- *- ■IЛ·. J ■ IM1. 1' d| ■ .· Il 1 Hir. 1/ 7 ц'| ‘r■ IJ 1 II, Il
j r “ '/ . X ь J . ; _ · ■ ; ' . ' ■·■ ' ■ 31
Г 1- .1 1 i < 1 • il 1|(
/ 4 • ' _i.?· . .* ■ 1' • ι rí ι*: 11 VH 1H 1 1 и мп ri' I
- ţ r ’ 1 r .1 (/ 1 .'■ J il.'· / r ·/ . P.t.i. 1 1 iffi ■
j гн . j 1 < . (-, 1 . I I ifl·' 11 '
■ - .1 H;'. 13 3AV1 1 7<L • rt il Ц/ 1 fi.il’ iH, 1
Ml 1 . 1 1· II.» 1 l|iι*’ 1 · 1 <
l·,, t » Л
» t I I 1 I I · I
— K ■ - Ί ' i Il f, ' J<_ .4. 3VÍ Í t .41И Л -1»: j 1 !(V »
1 j (‘ f 1 H 1 U /1 H ¡ m i 11 j и i·) 1
-' if IГПIM . 1 ' z Í 7 ’> л. ПI· и • 1 ‘HL 1 » 11
» · k * 1 1 . 1 1 DI
■ · · · e ·. - f . L -IV'/· ΊI'I| 1
1 J . U U 1J'I /. U 1 H í Ί. , 1
• -- w. - -* fj' ··'’ ,'(V ,i 'b< 1 i n 1 1 /
1 IГ/ f ' < ,|| / fl t H · (1Ί 1

» · >D?31 1 M3 _ '-' C - - ’ MJ 1 l/J 4 4
f Inc 1· I Hj ț / H \ Īf H «' lu
J Ca ,r · « 1 1er - ,11 1 I .1' J I 1 n II 1
1 J - 1 1 1 1 1 ’ 1 1
Y z >■ J Í ' I 1 f IOII , f i 1 ■ » 1 H 1 J 1 H 1 » Л·
’ > * 1 1 - < i } ’ 1 11 D ' ' 1 1 1 1 · 1 1
ЯВП «Z À X*· - - 1 1 / >CP I ’м ’Л J - 4 —- к · ’ - - #
- 1 7 -4 ■ ’ L ; if > . 4 r г.м|.» f <'·«ίί/(ι /Гп-лн
H.:им| I ■ '[1 1 1 i 111 1 и. 1111
- и 1 ’H’/JS * > /.' Ί z • L 1,г .1 ι ιJ . j■ 1 f 1‘
1 f » ' j V Z 1 ι Ί 1 l· «1 1 1 f i > 1 VI1 K M 1 1
. ; K ï . ., ί Í . J ’ / ; ■ 1 7»' ‘ L. f /1 '
fl. (1 ί 1 1» 1 3 > [’ ’ И1 1 t’ Л 1 л 1 > Il |I >11 . 1 . I H 1
- г . . - . > ! ' ' . r ь ЛиАч/'i ->■> 1 J f.U? 1 Л. 1’1 f
■ H "1 f A · ; 1 ' » 1 i 1 1 f .11 .111 1 I I' » 1 f
Λ — в ’ ■, ’rì ' ' , 1 L r ■ "■ · z] J Í J Í L 1 l',t
fl., f M 11 H . i Ί 1) 1 . ') . H1 11 1 1 1 1 A 1.
>11'· 1
«* 1 .1 , ■ . . J.». .· ■ . i * ' i l ' - 1 j CL
i .» J 1 Ί ’ J 1 ' 1 o · f
. . ■ ι .. "f « J il 1 f 1 I i J V Ί t J i 1 ·
i f 'V > | HO ; • 1 i j » il· 1 ;
A) ■ / ' , » ; j T. Íf‘ , 1 » il;'1! ·
♦ 1 1 1 ’ » 1 î 1 IΓ .il .1 f H 1 1 1'il 1
— J r ’ г · 5 » f Í .и * 1 J H 0i4; • - · · v ‘ '
I . 1 · 1 f f Í V 1
J ’ Ă ш* · У t . 3 1 . f c; . 1 1 /f1 кiи ·.. -
· 1 · ; ин· 4 1 Ί 11 11. 1 h 1 H î 1 1 f 1 и l· U
/ . ‘ - - j ’ . 1 ■ i 1 H * - »И |
V f
4 Z . j U ·' 1// ’ J H 1 ’ ·’· 1 / \ ,r 'Ч ·
* < '«•H / 1 » 1 1 Kl 1 71 1 II· 1 1
Z Г ' /LU ¿4 41 iV G i r 1 f Л 1 1 I’ 4·. 3 4 / ·
w ' JiU H i f j f 1 j l> ;
» . · l> . · ' - Af f / ‘ KJf 1 / И tl· 1 1 . > 1 . 1
1 H ι 1 1 1 · un >| I 1 J ' f i 7II1 1H H’ Hi
' 1 '3 , 1 ИЛI t </ < И o , Л r 1. · H .M IV "
H 1 j. >) 1 'Il ' VJI N II/,Ií* Il
î Г EЙ r.l·· iJf -i¥i •1 ’·· Il h , i 1 '
l· 11 l· l· 1 ..1’ ·’ 1
MU . li il·
/ 1 \ , f i, 1 ί ! И Í■ J г fj.J-.з / /_Vr .,i '» ;
·
,’.I ,Л lí ·/ 1 í f ' > 1J4 H/И .· · ; 1 ·■•i j- j Л f ♦ Ή
1 i(t И 1 ' ' 1 1 II II IHI H
«» · к v.y;I ι ‘i! ΊI'νί̋I /Vi 1 » 1 .·»
1 i· H
, ,J B)' -J.M H ri .·.(iqi r I II ,1) Il il >111
|H /I OJ K 1
, jtiH/i j .uni · !<'’♦< ·/' I J · I I H I I 1 I II
z ·· > »U> Il / I 11· / Hill I I И I' ·” ι
t
XI
I \
\ \
. I

1'4
i ■ ·
, ι λ
I < J
DE ARTA
MUZEUL
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
GALERIA UNIVERSALĂ
Arta europeana: italiană, spaniolă, germană,
flamandă, olandeză, franceză ș.a.
VAN EYCK · BRUEGHEL · EL GRECO VELASQUEZ · REMBRANDT · RUBENS MONET ·
PISSARRO · RODIN · BOURDELLE
Arta orientală și extrem-orientalã :
chineză, japoneză, persană — jaduri, stampe, miniaturi, covoare,
ceramică etc.
40 541
Lei 10